Орган Руського Народного Союза в Америці

Свобода

SWOBODA

РІК XIX. НЮ ЙОРК, Н. Й. ЧЕТВЕР, 9. ЛЮТОГО, 1911. ЧИСЛО 6. VOL. XIX. NEW YORK, N. Y., THURSDAY, FEBRUARY 9, 1911. No. 6.

Заява.

В попереднім числї нашої часописи в справозданю з нюйорського віча (сторона 3-та) було ужите два рази слово: піп. Сим словом почули ся ображені 11 руських сьвящеників на чолї з духовним управителем Р. Н. Союза, Всч. о. М. Балогом. О. М. Балог, загостивши минувшої пятниці до нашої редакції, зажадав від нас рішучо в своїм власнім імени і в імени своїх 10-ти собратів відкликаня сего обидливого (sic!—Ред.) слова. Не маючи найменшого наміру обиджувати когонебудь взагалї, а з окрема нашого духовенства, відкликуємо радо се слово і заявляємо, що ми ужили його (а властиво лишили його так, як воно було написане в згаданім звітї секретарем віча, п. Н. Тришом) в такім значіню, в якім уживає його увесь наш нарід в своїх обрядових піснях і взагалї в устній словесности. Словом „піп" послугували ся і послугують ся всї наші поети, писателї, історики, етноґрафи та ріжні учені письменники, але ніхто з них не уживав сего слова в обидливім значіню, бо й воно не було ніколи та ще й доси не є образливим. Се було би дивно, а подекуди й сьмішно, якби ми знехтували авторітет та повагу усіх наших учених, а пішли за голосом вузкоглядних одиниць, які зі строгою наукою не мають нічого, або дуже мало спільного. Не хочемо заводити на сім місцї ніякої полєміки і віддаємо сю справу під розвагу та осуд компетентнїйших від нас людий, а кінчимо свою заяву тим, чим її й зачали: **перепрошуємо публично одинайцять руських сьвящеників, котрі образили ся прастарим руським словом „піп" і обіцюємо сьвято не уживати більше сього „обидливого" слова в приміненю до їх осіб т. є. тодї, коли буде яканебудь мова про них самих, але тільки про них!** Просимо отже дотичних духовників, щоби були ласкаві подати нам до відома свої чесні імена, аби ми на будуче не потребували публїкувати подібних, як ся, заяв, та не наражали себе на незаслужені докори і догани.

РЕДАКЦІЯ.

Як закладати читальню.

Від одного громадянина з Трой, Н. Й. дістаємо слїдуюче письмо:

Хвальна Редакціє!

Просимо подати нам інформації щодо заложеня читальнї. Сими днями порішили ми заложити свою сьвятиню науки для старших, тай не знаємо, як до сього дїла забрати ся. А читальнї нам конче потрібно, бо нарід спить сном блаженних і находить ся над берегом пропасти. До злого то він похопний, але до доброго дїла і нагайкою його не наженеш.

Найшло ся тут кілька одиниць, котрим добро народа лежить на серці і вони хотять розпочати якусь просьвітну роботу та без читальнї не мож нічого зробити. Маємо надію, що з отворенєм читальнї настане у нас инше житє, а догадуємо ся сього з числа охочих людий, які домагають ся заложеня сеї просьвітної інституції.

Ожидаючи нетерпеливо Вашої поради, остаю і т. д.

З огляду на вагу справи не відповідаємо на се письмо приватно, але подаємо жадані інформації до загального відома, щоби і инші руські громади користували ся сими інформаціями і закладали у себе читальнї та брали ся до осьвідомлюючої працї над занедбаним простолюдєм.

Щоб заложити читальню, треба наперед одного-двох людий, які мають дати ініцпятиву, то значить: мають піддати своїм знакомим гадку і заохотити їх до сеї справи. Не конечно треба ходити поміж людий з „нагайкою," бо силуваним конем хлїба не доробиш ся... Усяке насильство, хочби й до найлїпшого дїла, нашому народови дуже осоружне. І не дивниця, бо се-ж потомки вільного й свободолюбного козацтва. Чого не вдієш просьбою, не зробиш ніколи грозьбою. Найлїпше повести дїло так, щоби нарід сам з себе прийшов до того заключеня, що без науки годї жити на сьвітї. Кажемо жити, а не „гнити", бо житє житю не рівне. І зьвірі жиють, але-ж людина не зьвірина!..

Як знайдеть ся на якім плейзї меткий та проворний ініциятор, тодї заложенє читальнї вийде вже само з себе. Так воно стало ся і в руській громадї в Трой, Н. Й. Один сьвідомий чоловік став аґітувати за читальнею поміж своїми знакомими. Тоті його знакомі не тільки самі згодили ся на пропозицію свого земляка-товариша, але ще й других до сього заохотили. І так повстала громадка людий, яка прийшла до пересьвідченя, що читальня конче потрібна.

Коли збереть ся гурток сьвідомих сеї справи одиниць, тодї треба заповісти на означену з гори днину великий мітінґ, або **всенародні збори читальнї**. На сї збори треба стягнути як найбільше людий без згляду на пол або вік. Найбільше поводженє мають такі читальнї, в яких беруть живу участь жінки та дївчата, бо-ж в мішанім товаристві найлїпша забава. А читальня, се — звісно — така народна інституція, в якій люди не бють поклонів і не завертають побожно очима, але прилично забавляють ся чи то свобідними розговорами, чи читанєм, чи сьпівом, чи театральними представленями, чи якими-там иншими просьвітними та уморальняючими дїлами.

Читальняні збори належить розпочати так, як і кождий инший мітінґ або віче, т. з. вибором тимчасового предсїдателя і одного або двох секретарів. Предсїдатель отвирає наради і удїляє слова всїм бесїдникам. Секретарі протоколують. На загальних зборах треба пояснити народови потребу і цїль читальнї і заохотити всїх присутних до приступленя в члени читальнї. Відтак належить вибрати читальняний видїл, який складаєть ся звичайно з отсих членів: голова, містоголова (заступник голови), секретар, заступник секретаря, касієр, заст. касієра, бібліотекар, заст. бібліотекаря, господар, заст. господаря. Разом отже 10 осіб. Властиво лише 5 осіб становлять читальняний видїл, а прочі 5 заступають перших на случай їхньої недуги або якої иншої фізичної перешкоди. Обовязки сих урядників більше-менше такі:

Голова веде провід в усяких нарадах, заповідає місячні або надзвичайні мітінґи та читальняні сходини, репрезентує на зверх цїле товариство, дбає про моральне добро членів, піклуєть ся майном товариства, полагоджує та підписує всї справи і рахунки, мирить посваривших ся членів, засягає вразї потреби правної поради адвокатів, словом: робить усе те, що виходить на користь товариства.

Секретар веде усе писемне дїловодство. До сього йому потрібні отсї книги: книга протоколів, книга членів і книга приходів та розходів. В книзї протоколів записує усї наради і ухвали з ріжних мітінґів та з поодиноких засїдань читальняного видїлу. Ся книга — се неначе історія товариства від самого початку його заснованя аж до найновійшої хвилї. В книзї членів записують ся в поазбучнім порядку всї члени і їх місячні чи які-там инші вкладки і належности. В книзї приходів і розходів зазначують ся докладно після дати усї ті гроші, що до каси вплывають або з неї видають ся. Ся книга мусить бути згідна з такою самою книгою касієра.

Касієр має лиш одну книгу, а саме: книгу приходів і розходів. Вона проводить ся на такий лад, як така сама книга секретаря. Обовязком касієра переховувати в безпечнім місци гроші товариства, приймати та поквітовувати всї вплати й виплати і старати ся придбати як найбільше майна товариству.

Обовязки та права сих трох видїлових є такі самі, як і дотичних урядників по наших братствах, тому ми не будемо більше на сїм місци ними займати ся.

Бібліотекар орудує бібліотекою товариства. На внесенє видїлу він пренумерує вказані часописи, закуповує та спроваджує потрібні книжки, означує їх порядковими числами, записує до своєї осібної книги, уміщує в відповідних шафах і випожичає на жаданє членам читальнї. За кожду книжку відповідає бібліотекар своєю власною кишенею і то не тільки тодї, коли вона з бібліотеки пропаде, але і тодї, коли буде поплямлена або пошарпана. Він мусить добре смотрити, в якім станї випожичає книжку членови, а в якім станї вона назад до його рук вертає. Хто випожичену книжку в якийнебудь спосіб знищить, обовязаний вернути за неї гроші і тому на кождій книжці повинна бути назначена її цїна. Хто не доложить оком, доложить боком, а бібліотекар, котрий не знає, де якась книжка з його бібліотеки подїла ся, мусить за неї заплатити сам. Обовязки бібліотекаря вимагають богато знаня і богато хисту та проворности. Він повинен знати зміст і вартість кождої книжки, а головно повинен уміти заохотити членів до читаня. Необізнана зі справою людина може більше пошкодити ніж помочи, тому на сей уряд належить покликувати людий спосібних, пильних і проворних.

Господар читальнї має нагляд над льокалем товариства і над усею його обстановою. Він стараєть ся про столи, крісла, лавки, образи, мапи і взагалї всьо, що служить для вигоди членів чи для прикраси читальняної комнати. Під своїм зарядом має він також усї ті річи, що служать до театральних вистав. Зрештою вже сама назва сього урядника вказує на його обовязки і від него залежить в великій мірі зверхня вартість цїлого товариства.

Як вимагає потреба, то можна ще вибрати контрольну комісію з трох членів або і яких инших урядників. Се вже залежить від волї читальників і від ріжнородних обставин.

На сїм місци мусимо ще зазначити, що обовязком читальняного видїлу сходити ся раз або два рази в місяць на осібні засїданя і на тих засїданях обговорювати та ухвалювати всї такі справи, які не вимагають компетенції загальних зборів, а які потрібно перевести в користь цїлого товариства.

Вертаємо єще до початкових стрічок нинїшної статї. Скоро перші загальні збори виберуть уже читальняний видїл, треба сейчас установити якесь вступне для кождого члена і відповідну місячну вкладку. Звісно, що без „мамони" не удасть ся нинї майже ніяке дїло, а читальня потребує гроший на часописи та книжки або також на ноти, театральні причандали і т. п. річи. Як не може бути коршми без шклянок, так немислима ніяка читальня без книжок.

На закінченє скажемо єще, що поводженє кождої читальнї залежить майже виключно від самого читальняного видїлу. Як дїяльний видїл, то й читальня буде проспєрувати; як же видїл істнує тільки на папері, то і читальня не вдержить ся. Смаруйте ви собі не знать якими олїйками колїсцятка в золотім годиннику, а як не буде **сталевої пружини**, то як він може ходити?..

Не знаємо, чи отся наша статя вдоволить шан. громадянина з Трой і чи вистарчать йому подані тут інформації. Було би найлїпше, якби тамошні Русини запросили собі когось з наших інтеліґентів (найлїпше з сусїдства, як нема нїкого відповідного в місци) і попросили його сказати яке вступне слово і перевести вибір читальняного видїлу та удїлити йому відповідної поради. Ми не можемо заниматн ся відразу усїми подробицями, бо се заняло би нам за богато місця. Вже така справа як поданє хочби коротенького начерку читальняних статутів вимагає немало часу і працї. На жаданє більшого числа людий ми можемо взяти ся і за сю працю, а поки-що відсилаємо усїх тих, що цікавлять ся читальняними справами до тих статий, які друкують ся в „Свободї" вже від кількох місяців, а які мають спільний наголовок „В читальнї." Там найдеть ся неодно таке, що може стати в пригодї нашому загалови.

Страшний вибух динаміту.

Дня 1-го с. м., в само полуднє, стало ся в нюйорськім порті велике нещастє: дві купецькі барки, наладовані стрільним порохом і динамітом вилетїли з величезним гуком в повітрє і спричинили в цїлій околиці таке спустошенє, яке дїлають звичайно самі сильнїйші землетрясеня. Убитих людий 30, покалїчених тяжко 300, поранених тисячі. Матеріяльні шкоди ще не обчислені, але вони доходять певно до мілїона, а може навіть перевисшають значно сю величезну квоту.

На доку ч. 6. зелїзниці Central Railroad of New Jersey, в місцевости Communipaw, що становить передмістє рухливого міста Jersey City, N. J. стояло 20 тягарових возів, наладованих динамітом і невеликою скількістю стрільного пороху. Сей вибуховий матеріял вналадовували робітники на дві перевозові барки, що стояли на ріці Hudson і були привязані до згаданого доку. Одна з тих барок, „Whistler", була вже наладована, а на другій, що називала ся „Catherine W.", увихали ся жваво робітники, дожидаючи нетерпеливо полудневого відпочинку. З ударом 12-тої години почали робітники відкладати свою роботу і, сїдаючи гуртками на отвертім місци (на дворі було тепло), забирали ся до скромної перекуски. Нараз дав ся чути страшний гук, а в слїд за ним піднїс ся в обляки лїйковатий стовп брудно-жовтого диму і цїлі хмари збитої куряви та дрібоньких деревляних трісочок. Зробило ся відразу глухо і темно, як перед градовою тучею. Повітрє було переповнене питомою вонию спаленого динаміту. Здавало ся, що сонце померкло і настав день страшного суду. Усї ті, що находили ся в сусїдстві сеї страшної сцени, не вміють до нинїшного дня повісти нїчого анї про сю експльозію, анї про свої власні вражіня чи спостереженя. Вони майже несьвідомі, чи се було справдї на яві, чи може їм снив ся важкий та прикрий сон.

Коли розступили ся густі клуби диму та куряви, побачили надбігаючі люди, що спустошенє досягнуло неімовірних границь. Обі барки, Whistler і Catherine W., счезли з поверхнї ріки, наче дві миляні баньки. Нїякого слїду анї на водї, анї на землї. Десь всьо подїло ся, наче крізь землю пішло. Док, до котрого обі сї барки були привязані, рознесло кудись оьвітами. Лиш кілька стовбурів над самою поверхнею води сьвідчили, що на тім місцї стояла колись якась будівля. На око виглядало, що ся будівля була там не перед хвилинкою, але десь може перед сотнею років. Сусїдні доки теж погаратані. Величезний товаровий корабель „Ingrid" стоїть з поломаними щоглами, а в його грубих сталевих боках видко кілька дїр. З двох зелїзничих возів, що стояли на самім краю розлетївшого ся доку, остали ся лише тяжкі зелїзні колеса з ресорами. Сила вибуху шпурнула ними геть-геть далеко в бік, а деревляні части рознесла маленькими частинками по цїлій околиці. З третого воза, який був злучений з двома першими, лишив ся чистий скелєт: стїни поторощені а на підлозї лежать одна на другій деревляні паки ненарушеного динаміту. І в прочих кільканайцяти возах лишив ся динаміт ненарушений, і се треба уважати великим щастем. (Щастє в нещастю). Знатоки вневняють, що коли-б так весь сей динаміт (а його лишило ся ще 100.000 фунтів!) був експльодував, — цїла околиця в промірі кількох миль була би представляла одну велику та страшну руїну, инакше кажучи: тисячі людий найшли би були неминучу смерть, а з безчисленних будинків остали би були самі румовища.

Та і без того вибух спричинив необчислимі шкоди. На величезнім будинку зелїзничої стації C. R. of N. J. завалив ся на голови пасажирів весь шкляний дах. Одного чоловіка убило на місцї, а десятки инших тяжше або лекше поранило. В деяких місцях потріскали грубі мури. Вікна повилїтали враз з рамами. В кількох зелїзничих маґазинах вирвало цїлі стїни. Страшна, невидима сила збивала людий з ніг і розкидала ними по землї, мов никлими листочками. На кілька миль в округ вилїтали шиби з вікон, а гук вибуху чути було на віддаленє 40 миль.

Страшну хвилю пережили мешканцї Ню Йорку, Бруклина, Джерзи Сіті і прочих сусїдних місцевостий.

Подробицї сеї величезної експльозії подамо в слїдуючім числї нашої часописи.

ПРОСЬБА

до всїх, що думають слати жертви для страйкуючих Русинів в Вестмореланд Кавнті.

Прошу уилінно усїх тих, що їх серце відгукнуло ся на нашу просьбу о поміч для страйкуючих в повітї Вестмореланд, аби усї жертви присилали тільки на адресу підписаного. Се потрібне для евіденції, та для точного і справедливого роздїлу жертв поміж усїх голодуючих.

З поважанєм

Дм. Капітула, Гол. Предс. Р. Н. Союза.

McADOO, PA.

E 23

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО ДО РУСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ЕВГЕНІЙ ГРЕБІНКА.

ЧАЙКОВСЬКИЙ

Роман з козацької старини.

З російського переклав

КСЕНОФОНТ КЛИМКОВИЧ.

(Дальше)

— А моя шабля де?...

— Шабля у полковника, висить на стіні під образами; в почоті твоя шабля, добра шабля! Чи не мож мені твоєю шаблею погуляти з Татарами?... З лицарською шаблею і сам станеш мов лицар.

Анї думай! — закричав Касян, — до сих пор вірно служила моя шабля, хрестила голови невірних, не викришалась, не притуплялась, до сих пор чужа рука не рушила її — і не рушить: умру — завічу положити її до труни зо мною... Ти може й добрий чоловік, Бог тебе знає, що у тебе на умі, тільки не рушай моеї шаблї, не зобиджай діда, та ще замкненого, не переч ся зо мною!

— Сохрани мене Боже, Боже мене сохрани! — говорив відходячи Герцик. — Прощавай, дядьку, не сердись! я полковникови передам твою волю; добрий козак любить шаблю як жінку, більш жінки, сто раз більше, тисяч раз... сто тисяч...

А між тим, при перших промінях сонця сторожеві козаки з фортечного валу помітили в дали великі клуби пилу, і незабаром показались на степу легкі відділи Татар. Узброєні козаки висипали на вал; гармаші станули коло гармат; звісні, вправні стрільці, понабивавши гаківниці; навели їх в поле і, припавши за застінками, дожидали неприятеля; Татаре наїзджували, гарцювали, підскакували до замку, з рідка пускаючи стріли, котрі, не долітаючи до цїли, встромляли ся в землю. Козаки не стріляли. Разів скілька просились козаки у полковника з фортеці, погуляти за валом і повидатись з Татарами, але полковник понуро одвічав їм: „не пора!“ або „не кваптесь наперед батька в пекло“ — і нетерпеливо поглядав на північ. Ще вчора, зараз по приїзді Касяна, полковник Іван післав гонця до полковника прилуцького просити підмоги, і приказ до пирятинської сотнї, непроволочно явитись під Лубни: гонець не вертав ся, підмоги не було, Пирятинці не йшли. Татарські наїздники стали сьміліїйші, зачали близче під'їзджати до валу; але з фортеці грянула гаківниця, друга, третя, і вони розсіялись, оставляючи на місци двох чоловік та коня: один лежав долі-ниць, начеб спав, другий, лежачи навзнак, махав руками майже до полудня, мов вітровий млин; а ранений кінь, все намагав піднятись, ставав на передні ноги і сидячи на задних, як собака, судорожно витягав довгу шию, так що страшно було дивитись на нього; потім, хитаючись, падав і впять вставав на передні ноги...

Настав полудень тихий, парний. Татаре, виїхавши поза вистріл фортечних гармат, стояли густими товпами; над чистим полем плавав по небу великий коршун: розпустивши широкі крила, витягнувши ноги, узброєні острими кігтями, тихо спускав ся він на трупи. і швидко кидаючись на бік, буцім нерадо підіймав ся в гору, коли ранений Татарин живо замахав руками. По полю тюпцем бігала якась ряба собака, спустивши хвіст, звісивши голову і довгий висолоплений язик; змучена, зупинилась вона перед трупами, кругом понюхала поле, завила, і підогнувши хвіст кинулась утікати зо всїх ніг. Полковник, втираючи запрілі очи, поглядав на північ — на півночи нікого не було. Тільки чистий степ, розпалений полуднїшним сонцем, та по степу, мов біжуче стадо втікаючих овець мелькав иноді туман на далекому овиді.

Герцик радив полковникови зробити випад, полковник не згоджав ся, дожидаючи скорої підмоги.

— На що вам, по що вам підмога, коли ви самі великий лицар? — говорив Герцик, — прийде підмога, ви розібєте Татар, і всї скажуть: не сам розбив полковник Іван, люде помагали; ще чи не засьпівають пісню, бабську пісню:

> Ой не сама пряла,
> Кума помагала:
> Дала кумі миску пшона
> І два куски сала...

Бабська пісня, а засьпівають її на ваш карб, і вам буде встидно, й казати буде нічого.

— А рад би знати, хто засьпіває?

— Язик без костей! яка небудь баба засьпіває, — що ви їй скажете? Отсю пісню давно сьпівають, годі вам, пане, заказати її! Закажете, ще гірше: непристойне скажуть про вас, про хороброго лицаря, і в Прилуках і в Миргороді будуть сьпівати пісню, коли-б у вашім полку побоялись... Я вас люблю, пане мій, дуже люблю... от відкіля беруть ся слова мої...

— Знаю, друже мій, знаю, братику Герцику, спасибі' тобі, дасть Бог, надстане спека, то я повитаю ся [illegible] ими, я докажу, що я сам побю отсю погань, без прилуцьких дегтярів... хоч осторожность не вадить... А що Запорожець?...

— Сидить під стражею...

— Та слава Богу! Ти нарозумив мене сховати сю стару шпицю. Спасибі', брате! мені і в голову не прийшло з початку, що отсе шпіг від Татар; наробили-б квасу в роті, коли-б оставили його на волі...

— Звісно!... Ви самі, пане, в перш об сім думали, та не хотіли тільки зобиджати лицаря; ви зараз і сказали, що думали...

— Яка голова в тебе, Герцику! — сказав вдоволений полковник, — навіть думки мої знає...

— Я сьміте против вас, пане мій, а Господь умудряє сліпців... А яку історію видумав той дід: буцім покійниця Марина, царство їй небесне, воскресла!

— Дивно і мені здавало ся теє, та лицарська повинность не звеліла розпитувати о бабі... А що, як вона жива?

— О, Боже-ж мій! хиба, пане, мертві воскресають? Сам бачив, як вона вийшла на руштоване, сам бачив... та я вже говорив вам... на силу втік з Січи, а то коли-б найшли, то й мене-б стратили, так розлютились було ті невіри!

— Не кажи так, Герцику, — сумно сказав полковник, — вони християнські лицарі, а хитрі бувають і люті, мов вовки... Не думав я пережити моеї Марини, не додержав слова покійници жінці...

— Що з воза впало, те пропало, пане мій. Що-ж, коли-б і живою була Марина?

— Бачить Бог, я-б віддав її за Олексія. Я й тоді хотів се зробити... та... Бог його знає... як... Ну, та що й говорити про те!... Чи випитував ти вчора Запорожця о моїй дочці?

— Цілий вечір... та бреше небилиці, старий лис! Так, каже, прийшли та й живуть у мене, — видимо путаєть ся в речах; він, живучи на зимівнику, певне не знав того, що ви знаєте з моїх слів... та видумав казку для більшого почоту, думав, що ви баба, тому, що вони всїх нас Гетьманців мають за баб, і розплачетесь на вісточку о дочці і дасте йому волю робити, що схоче, для Кримців. Певне дістав від хана не одного червоного...

— Так, так! погоди, собако! упоравши ся з Татарами, я навчу його, як жартувати з полковником Іваном! Що-ж він тепер? Ти його бачив сегодня?

— Бачив. Дуже засумував, бєть ся об решотки, аж плаче!...

— Нехай плаче, нехай плаче, від злости плаче! Понюхав пирога, та не вдалось покушати... А не зле-б і нам перекусити, Герцику!

Зачало вечоріти. Татаре невеликими купками стали розїзджати по полю перед фортецою; одна, по-більша, підїхала досить близько і обступила трупи товаришів! деякі злїзли з коней, здавалось, хотіли підняти і повезти з собою мертві тіла. Гармаш приляг до гармати, приложив люнту, і з фортечного валу грянув вистріл: ядро попало просто в купу; як живе срібло розбризнулись Татаре на всї боки, оставляючи на місци ще кількох товаришів і два довгі списи, встромлені в землю; на списах торчали тілько-що зрубані козацькі голови, кров стікала по довгих ратищах; вечірний вітрець хитав їх на боки і віяв чорними чубами...

— На коней, хлопці! — сказав полковник, заскрежетав від злости зубами, — дам я їм! А де Гадюка?

— Варить вечерю для пана, — одвічав Герцик, — та позвольте, я поїду за вами. На що вам Гадюки? Ждати довго...

— Скажи, що се в тебе за пірце на шапці?

— Замова від кулї і стріли і всякого оружя, — одвічав Герцик, виїзджаючи рядом з полковником з фортечної брами.

Бистро понеслись козаки розсипкою на Кримців, і в мінуту по всему полю завязала ся горяча стичка. Чоловіка десять Татар скакали просто на полковника. Полковник з Герциком скакав на них. На двайцять кроків від Кримців полковник вихопив з ольстри пістоль, спустив курок — палкнуло; другий пістоль теж не вистрілив; кинувши і той на землю, полковник підняв руку, узброєну тяжкою кривою шаблею, що блискала в воздусї, як ясний ріг молодого місяця, але в ту мінуту дві стріли впили ся йому в грудь... Полковник заточив ся на сідлї, спустив підняту шаблю, а Татаре вхопивши за поводи його коня і коня Герцикового, помчали ся в степ. Козаки кинулись виручати свого начальника, але їх було мало, — а Кримців прибувало з кождою мінутою, били козаків і горнулись до фортеці.

Нараз страшний зойк огласив поле: з фортеці скакав дивний воїн на неосідланім і ненавіжканім дикім кони; бистро летів він, ухвативши коня за гриву і повертаючи жилавою рукою на всї боки, наче поводами: голова без шапки, не стрижена, не брита, не чесана, ноги заголені до колін, руки по лікті, в правій руці піднята тяжка сокира.

— Де ви діли, собаки, мого пана? — страшно кричав він, ринувши в товпу Татар. — Пане мій, пане мій! ось я, ось Гадюка! — кричав він, бистро спускаючи на право і на лїво тяженну сокиру, від котрої, як снопи від бурі, валились Татаре. Відбивши раненого полковника, Гадюка перекинув його поперек коня і помчав ся в фортецю, а в слїд за ним поскакали і Герцик і козаки, перті зо всїх сторон множеством Кримців. Вже були вони у фортечних воріт, несучи за плечима собі неприятеля, як з криком ударила в бік пирятинська сотня; Кримці напудились засідки, побоявши ся сьвіжого війська, і знов переслідувані козаками, поскакали в степ до своїх обозів. Пирятинці, розвинувши сотенні хоругви, ввійшли в фортецю, привітувані народом. Замість раненого полковника взяв начальство над фортецою пирятинський сотник.

Настала ніч. На далекім степу, мов зьвіздочки, засьвітили сторожеві огники Татар. На фортечнім валу козаки подвоїли сторожу.

В своїй спочивальни, на широкій постели, покритій аж до помоста азіатським ковром, лежав полковник Іван, сильно нездужаючи від ран; козак-знахар осмотрив рани, перевязав їх і похитав головою.

— Що? — спитав слабим голосом полковник.

— Нічого, пане полковнику! — одвічав знахар.

— Нема надії? га?

— В Бога всьо зможне...

— Покинь отсе... я не баба. А по твойому як?... що?...

— По мойому кепсько...

Полковник покивав головою і тихо спитав:

— А Гадюка де?...

— Лежить ранений, — одвічав Герцик.

— Зле!... Остань ся зо мною, Герцику; а ви всї...

Тут полковник махнув рукою — всї вийшли. Герцик запер двері і підійшов до полковника.

— Слухай, Герцику, — казав полковник, — розпитай сього Запорожця о моїй Марині .. мені... мені все здаєть ся, що вона жива... Козаки не зрозуміють мене. подумають, що я без характеру... а ти любиш мене; слухай: коли се правда... коли вона...

І полковник зачав шопотом говорити до Герцика.

Нахилившись над полковником, Герцик довго слухав, впялив свої бистрі очи на вмираючого, і страшно усьміхнув ся. Коли полковник замовк, він з дикою радостю перейшов ся по комнаті, підійшов до постелї, нахилив ся до лиця полковника, уважно прислухувавсь і сказав: „Добре, пане, вам неприємне сьвітло, я вас оберну до стіни.“ Потім обернув полковника до стіни, накрив його своїм походовим плащем, і відійшовши на середину комнати, кашлянув і сказав досить голосно:

— Тепер добре, пане? га?

— Добре, — одвічав полковник слабим шопотом.

— Добре, добре, — сказав Герцик, — тепер я пійду сповнити волю, пане мій, чуєте?

— Чую.

Герцик вийшов.

— А' що? а що? — питали Герцика старшини, що були в другій комнаті.

— Ангельська душа! — одвічав Герцик з сльозами в очах, — він чує свій близький кінець, і о всїх памятає.

— Не вже-ж?...

— Так. Каже: як я умру, Герцику, скажи щоб дали пирятинському сотникови мого черкеського коня, сивка'...

— Добрий кінь! — говорили старшини.

— Я з ним і не пораджу! — сказав сотник.

— А хорунжому Підметці, — продовжав Герцик, — мою стару рушницю.

— Знає, що я мисливий; добра душа!

— Осаулови Нелийводі-Присядківському срібну чарку.

— Упю ся із тої чарки, — сказав Нелийвода-Присядківський, — їй Богу, упюсь...

— Осаулам Гопакови і Тропакови по парі червоних чоботів з срібними підковами...

— Спасибі', спасибі'! — говорили Гопак і Тропак, — спасибі'! дай йому, Боже...

— Здоровля? — лукаво спитав Герцик, — що-ж ви не кінчаєте?

— Звісно, здоровля! — пильно одвічали осаули, — ми з горя не договорили... Бог з ним і з дарунками, коли-б тільки здоров був наш добрий начальник!...

— Так, так, правда! добрий начальник! хороший чоловік, дай йому, Боже, всього, що ми йому жичимо, — повторили хором і другі. — А тобі що, Герцику?

— Поки-що нічого; хиба що вам скаже.. велів вас покликати. А ти, Потапе, — сказав Герцик, обернувшись до вартівника, — збігай зараз в тюрму, довідайсь о здоровлю Запорожця Касяна, скажи: полковник велів. А відтіля забіжи до сьвященика, попроси його сюди з Дарами, скажи: полковник просить. Чуєш?

— Чую, — одвічав козак, — виходячи за двері.

— Християнська душа! благословенна душа! — тихо говорили старшини, входячи в полковничу спочивальню.

— Вона? — шопотом спитав Підметка, показуючи очима і бровами на рушницю, що висїла над постїлю полковника.

Герцик, потверджаючи, кивнув головою.

Полковник лежав обернувшись лицем до стіни і тяжко зітхнув, коли ввійшли старшини і шанобно станули у дверей.

— Старшини прийшли! — сказав в пів голоса Герцик, похилившись до полковника.

— Добре! — тихо одвічав полковник і щось зачав по тихо говорити.

— Полковник виїзджаючи на битву, написав свою волю і запечатав її військовою печатю, а тепер просить, на случай чого небудь недоброго, чого Боже борони! — говорив Герцик, — просить усїх старшин взяти сю волю і сповнити її на случай смерти пана полковника.

— Раді старатись, — одзічали в один голос старшини, низько кланяючись.

— Спасибі'! — шопотом одвічав полковник, все ще обернений спиною до своїх підчинених.

— Де-ж бумага, пане мій коханий? — спитав Герцик.

— За образами... Ох!..

— Пошукайте, пане сотнику, — сказав Герцик.

Сотник приблизив ся до образів, ударив до землї поклон і перехрестившись, виймив із-за образа пакет, запечатаний полковничою печатю. Герцик, взявши з рук сотника пакет, підійшов до полковника і спитав, підносячи папір до самого лиця полковника:

— Отсе твоя воля, пане?

— Вона... ох... душно!...

— Душно, пане? чи не отворити вікно?

— Добре...

Гопак і Тропак кинулись і отворили вікно, мовлячи:

— Вже ми, пане полковнику, отворили.

— Добре, — і полковник знов зачав тихо говорити.

Герцик, нахиливши ся, слухав його з увагою і потім сказав старшинам:

— Полковник хоче успокоїти ся і на самоті помолитись Богови о гріхах. Вийдемо, панове!

Які в нього гріхи? чиста душа! добра душа! — говорили старшини, виходячи з комнати. З переду ішов, поважно несучи запечатаний пакет, пирятинський сотник, пишаючись довіренностю полковника.

За чверть години прийшов сьвященик, вступив в спочивальню і впять вернув ся, мовлячи:

— Моліть ся, братіє! він умер!

— Умер?! — закричали старшини.

— Умер! — сказав сьвященик, — умер нерозкаяний! в гріхах умер чоловік! Моліте ся...

— Царство йому небесне! — хрестячись, сумно говорили всї притомні. Але, Бог знає чому, придивившись добре, можна було помітити, що на всїх сумних лицях, не виймаючи навіть Герцика, мелькала якась тайна радість.

— Добрий був пан! — сказав Герцик.

— Добрий був начальник! — додав сотник.

— Правда, правда! — майже радісно потвердили всї.

— А який буде новий? — замітив один осаул.

— Бог знає... що Бог дасть, те й буде, — говорили старшини. І на сей раз їх лиця справді помрачила гірка задума.

Дивна єсть гра фізіономії чоловіка, нехотячи иноді подумаєш. Душа мов вода: ніколи не буває супокійна — вічно міняєть ся...

(Дальше буде).

А. ДОДЕ.

Креолька.*)

Далеко на північ над береги Німану прибула мала Креолька, літ тринайцяти. Була вона біленька і ніжна, як рожин цьвіток. Вона приїхала з Америки, з країни райських птичок і колібрів.

На її острові казали їй: „Не їдь туди! Там студінь, зима убє тебе.“

Але маленька Креолька не боялa ся смерти, не вірила в зиму і говорила, що любить холод. Сердешна! вона знала стужу тільки з мороженого в цукорни, за котрим пропадала. А до того маленька Креолька дуже любила свого батька, а він мусів за своїми орудками їхати на північ, а донечка не хотіла з ним розлучатись.

І ось вона приїхала на Литву, в мрачні околиці Німану; приїхала зі своїми зеркальцями і віерами, з гамаком, себ то сіткою до гойданя ся між деревами і з величезною золоченою кліткою, повною південних американських птичок.

Коли сувора Північ побачила той чудний цьвіток сонїшного полудня, серце її змягчило ся жалем і вона засьвітила яркійше сонце і в теплійшій одежі поспішила на стрічу гарненьких гостий. Вона знала, що ні дівчинка ні колібри не видержать холода.

Креолька весело всьміхала ся, вступаючи до нового краю. Вона думала, що та північна погода трівати ме вічно; тую зелень чатинних дерев брала за весняну їх одежу.

І повісила свій гамак в городі поміж двома пишними соснами і колибає ся безжурно від раня до вечера і грає ся своїм віером.

„Та тут прегарно тепло на півночи“ — говорить, сьміючись. Лиш одного не може вона порозуміти. Чому нема тут скляних рундуків і терас з цьвітами і садів на дахах, як у них? Навіщо отсі грубі стіни, ті теплі футра, підбиті соболями, лисами, які заховані в шафах? До чого воно має служити? Впедовзї дізнала ся про все.

Одного ранку, прокинувшись, маленька Креолька почула сильну дрож. Сонце щезло, а з сірого, долї нависшого неба падав беззвучно, грубий, білий сніг... Ось і зима! Вітер гуде в комині, стогне за віконницями; тріщать сухі, березові дрова в великій печи. Колібри затихли в своїй золоченій клітці.

Поспускали свої тоненькі дзьобики, дрібні їх оченята посумніли, малі крильця висять неподвижно. Аж жаль глянути на них! Дрожать від холоду, пригортають ся до себе, поблискуючи своїми шпийками червоними, рожевими, синими, зеленими з золотим сяєвом. А там в глубині саду хитає ся на вітрі гамак, повний снїгу.

Маленькій Креольці холодно, вона не хоче вже виходити з кімнати. Звинула ся клубочком, закутана хустами і опустивши головку, як її птички, сидить цілий день коло комина, глядить в огонь і думає про сонце.

В яркім сьвітлї палаючого огнища, що обгортає всї кути, бачить вона думкою свій рідний край, свій теплий, гарний остров. Вона видить широке побереже під розпаленим сонцем, а на нїм склади сахарної трости і мішки кукурудзи, над котрими знимає ся золотиста курява.

Згадує вона, як по обіді спочивала в холодних комнатах з гарними навіконниками, з тюлевими прислонами від насіком. Згадує вона і теплі, зоряні ночі, чудні ночі! сьвітячі комашки і міліони дрібних птичок, шибаючих поміж тропіковими деревами і кущами... чудові, яркі цьвіти з ніжним, солодким запахом... Вона все те тямить, все тямить!

А коли так мріє, впяливши очи в червоний жар огня, днї стають щораз коротші, щораз темнійші. Кождого раня приходить ся виймати із золоченої клітки погибшу птичку. Ось вже лишило ся їх тільки дві: дві маленькі пригорщі зеленого, лискучого пірячка пригорнули ся тісно до себе, запхавшись в найдальший куток великої, пустої клітки.

А одного ранку мала Креолька не могла вже встати з постелї.

В комнаті темно. Іней прислонив віконні шиби, покрив їх пухкою пеленою білого, матового снїгу. Місто немов завмерло, так тихо по улицях; тілько вітер заводить тужно-жалібно.

Дівчинка лежить в постелї і грає ся своїми віерами і зеркальцями, прикрашеними пестрими індійськими перами.

Щораз коротші, темнійші стають дні. Маленка Креолька потонула в своїх мягких подушках; закутана пестрим, шовковим покривалом вона слабне і гасне. Їй скучно і холодно. Найприкрійше для неї те, що зі свого ліжечка не бачить огню в печи. І їй немов здаєть ся, що вона вдруге покинула рідну землю.

Від часу до часу питає: „Є огонь в печи?“

— Так, серденько, так, радість моя, чуєш, як тріщать дрова?

— Я хочу його видіти.

Та даремно витягає ся з' подушки, з її місця не видко огню. А лікар не позваляє переставити ліжечка.

Раз вечером лежала вона, як звичайно, блїда і задумчива; звісила гарненьку головку на край подушки і впялила свої великі темні очи в сторону печи. Тоді отець взяв одно із малих зеркал, що лежали на шовковім покривалї.

— Ти хочеш бачити огонь, моє щастє, стрівай!

І припав навколішки перед комином і став повертати зеркалом так, щоби його дорога хора могла видіти в нім відбитий образ поломіни.

— Видиш тепер?

— Ні, нічого не виджу.

— А тепер?

— Ні.

Втім нечайно яркий відблеск огню засіяв і вдарив їй прямо в лице і вона радісно скликнула: „Виджу! виджу!“ Чорні очи засьвітили, мов углики, на хвилинку спалахнули румянцем помарнілі щоки — відтак вона стала ще блїдша, як передше, тоненькі ручки похолоднїли, серце перестало вдаряти. Маленька Креолька заснула на віки... На дворі падав сніг. В золоченій великій клітці лежали дві неживі птички з розпостертими крильцями..

*) Креолами зовуть взагалї Іспанців і Португальців уроджених в Америцї. Так називають також дїти з подружа білих з Мегиками, себто потомками білих Европейців і червоних Індіян.

В відповідь дописувателеви „Гайдамаків“.

З Н. С. Пітсбурґ, Па.

Здавало ся до сих пор, що ми, Алеґенські Русини-Українці, заснули глубоким сном. Однак воно так не є. В 23-ім числі „Гайдамаків“, сторона шеста якась людина—здає ся, аж по кільканайцяти нічних тяжких трудах, зібрала наконець усю свою „мудрість“ до купи і дня 27-го грудня стрілила в „Гайдамаках“ поміж своїх „поступовців“, показуючи, що ми таки не спимо. Автор згаданої дописи передовсім накинув ся на отця Й. Ганулю, гадаючи тим способом пошкодити йому на чести. Іменно він описує на початку дописи кілька похоронів, та плаче за коштами, які вони потягнули за собою. Потім зараз змінив тему і почав щось про церков, про еп. Ортинського; раптом і про се покинув писати, та нуж плести про „Гайдамаків“, кілько то вони дали представлень, як то вони заложили читальню, та що зробили а що доперва були би зробили, колиб не той „піп“ Й. Ганудя не станув на перешкоді.

Я, низше підписаний, знаючи добре житє Н. С. Пітсбурських Русинів, хочу авторови згаданої дописи дещо відказати. І так: по перше є лож, щоби о. Й. Ганудя брав від когось за похорон аж 100 дол., по друге, єсть також лож, щоби коли о. Гануля вспоминав ся о залеглий довг за похорони або за хрестини і то ще підчас безробітя. Про се нехай посьвідчить хотьби таке: коли помер Чайковський, родом з Білини, Галичина, то о. Гануля, хотяй дощ лив як з ведра, йшов пішки за тілом аж на цвинтар. Скажете може, що робив се за гроші? зовсім ні! За „біг ваплать“. Ба, навіть і сего слова йому ніхто не сказав. Деж, чоловіче, були тоді твої очи, що ти того не бачив?

Підчас безробітя, коли місто давало запомогу бідним, то тільки за старанєм того „попа“, Галичан поміщено перших на лісті бідних.

А кілько то той „піп“ роздав тоді гроша поміж голодних з своєї власної кишені? Знаю тут одного чоловіка, котрий був би пострадав весь свій маєток в старім краю, замішавши ся в американський „гумбоґ“, коли-б не був засягнув поради о. Й. Ганулї. Тільки його невтомимій праци треба завдячити, що сей чоловік видер наче з кігтів орла свою батьківщину. Много, много ще инших добродійств сего сьвященика можна-б вичислити, та забракло-б мені і місця в „Свободі“...

Та і ти, чоловіче, що заліз до „Гайдамаків“ та з за плота кидаєш нісенітниці, зовсім певно, коли і тебе біда пригнете, то перший будеш шукав помочи у „попа“ Ганулї. І будь певний, що він тобі її не відмовить, а подасть руку, як подає усім другим, находячим ся в нужді.

У нас, в Алеґенах, „Гайдамаків“ зовсім нема і тому радивбим тамошним Русинам, єслиб їм коли нагодило ся пострічати ся з такими, що ширять „Гайдамаки“, щоб гнали їх на сто вітрів. Тоті „поступовці“, як вони себе самі називають, дійсно поступають, але не вперед, лиш в зад, і на таку путь хочуть і других повести.

Хто тримає ся своєї віри і церкви, нехай перечитає з увагою „Гайдамаків“, число 23, сторона 1: „Різдво Ісуса Христа“ а певно, що тої шмати більше до рук не возьме, та і відпаде його охота належати до „гайдамацького товариства“.

Дмитро Маціййовський.

Дописи.

З Юнґставн, Огайо.

Від коли основано нову греко-кат. руську парохію в Юнґставн, О., все якось віджило, пробудило ся зі сну і почало жити иншим духовим житєм.

Спершу ми належали до колишньої греко-кат. угорської церкви, що лежала далеко в західній части міста а властиво на передмістю, так званім „Штільтон“; по правді сказавши, спалось нам тут крепко.

[illegible]а стало ся там таке чудо, яко[illegible]е було: „греко-кат. церков [illegible]тала независимою“.

Наш пан превелебний, ідучи за приміром других, наплював на свою греко-кат. віру, вирік ся свого отця і матери. Зломив свою присягу на сьвяте Євангеліє, та став „независимим“. В ширшім змислі значить, що став независимим і від самого Господа Ісуса Христа, бо прецінь се Він установив Католицьку Церков, а з Нею і Своїх видимих наслідників, Епископів. Сей пан превелебний узнав Угрина за голову своєї церкви. Що за шкандал! Аж гріх таке подумати — не то що!

Та коби хоч тоті провідники самі себе топили, то був би ще невеликий жаль; але вони потягнули в пропасть і свій нещасний угро-руський нарід: сей нарід, що з натури єсть дуже побожний і жертволюбивий, тай горячо любить свою прадідну греко-кат. віру і церков. В тім лише лихо, що многі з них не знають відріжнити правди від лжи і сліпо вірять своїм фальшивим пророкам, а радше вовкам в овечих шкірах, котрі не дбають про добро свого народу, а тільки про свою кишеню і своє власне „я“. Вони страшуть нас „булею“ і Римом; а тимчасом самі пишуть до Риму, що Епископ „булі“ не оголошує. Вони страшуть нас Поляками, а самі суть заїлими „мадяронами“ і таке инше.

В сей спосіб збаламутило ся богато народу і пішло за ними,— але таки не всі.

От вже заясніла над пітсбурським небосклоном ясна зоря з прапором „Русин“, коло котрого тепер многі сьвідомійші гуртують ся; є отже надія, що колись всі наплюють на брехні Угринові і Жатковичеві і підуть з сим прапором на зустріч „Сонцю“!

Коли ми отже пізнали, що церков на „Штільтоні“ зблудила з правої дороги, тай що там ні сповідь ні шлюб і прочі св. Тайни не мають жадної вартости — ми від неї відлучились і заснували на „камени Петровім“ нову парохію.

До сеї церкви приступили всі галицькі Русини і много сьвідомійших Угорщан. — Зараз закупилисьмо в середині міста два прекрасні лоти з двома домами. Оден дім переробилисьмо на тимчасову церков, а в другім мешкає сьвященик. При церкві заснувалисьмо школу, читальню „Просьвіти“, кружок драматичний і хор. Наслідком сего дано вже кілька удачних представлень і вечерниць. Нарід розбудив ся. Почав горнути ся до купки і взаїмно просьвіщати ся. Молоденька парохія почала скоро зростати в силу. Підвалини же независимої парохії міцно захитали ся. — І повіяло сильним вітром з „Гомштед“! До нашої спокійної парохії почала налітати всяка зволоч, і — як звичайно— страшити наш добрий і побожний нарід Римом, то „булею“, то Епископом і т. д. Що то вже вони не вигадували, щоби тільки нас поріжнити і розбити на партії! На переді стояли збаламучені „независимці“ під проводом своїх атаманів „via Гомштед“, а потім знайшлись і свої відступники, коли побачили, що церковними грішми не можуть так ґаздувати, як їм подобає ся. — Ба, навіть жиди почали пхати свій ніс до нашої парохії. Якийсь жидганделес, що ошукав нашу парохію на чотири тисячі дол. при закупні лотів, скликав до себе мітінґ і намовляв заложити независиму церков та підписувати на сю ціль „чартер“. Він був навіть на стільки безличний, що враз з ними прийшов до нашого парохіяльного уряду і зажадав видачі всіх банкових і касових книжок, чеків і грошей. Розуміє ся, сьвященик сего їм відмовив і показав двері.

Колиж вони не вступались, та ще ставали до сварки, сьвященик замкнув двері від „офісу“ на ключ і зателефонував по полїцію. Вони, почувши дзвінок „патрольки“ і знаючи, що їм грозить, разом з своїм „лоєром“ дали драпака через вікно, що аж закурило ся за ними. Новинка „Youngstown Daily Vindicator“ з януара 19. і 20. дуже докладно описала ту подію. Тепер ціле місто сьміє ся з того „лоєра“, що вже неодного ошукав, а на лоєрстві розуміє ся як... на перци.

Сьміють ся і з нашого Івана, Дзьова, Николи і других, що слухали його ради.

Була навіть вислана комісія через Їх Преосьвященство, але вона все церковне майно найшла в найкраснім порядку і наочно переконала ся, яких звироднілих синів має наша Американська Русь. Все церковне майно тутешної парохії лежить в руках греко-катол. руського Епископа, як повинно бути в кождій гр.-кат. руській громаді, коли така громада взагалі хоче себе звати католицькою. Річ природна! Єсли ми закладаємо гр.-кат. церков, і складаємо на ню гроші, то не даємо се Іванови, Николї, або Дзьовови, але Богови, на Боже. А після права католицької церкви лише Божі наслідники мають право тим майном рядити. Тими наслідниками суть епископи, а з їх рамени сьвященики. Правда, що вони до помочи прибирають і сьвіцьких людий, та не на тоє, щоб ті церквою і сьвящеником рядили, але на те, щоби старали ся про удержанє дотичної церкви, і помагали працювати в „Винограді Христовім“. — Як?

Викорінювати зло, а правдиву віру защіпляти. Ширити взаїмну любов і всіх людий згортати під широкі крила єдиної, правдивої католицької церкви. От що! Се єсть красна задача і широке поле до ділання. Тимчасом многі закладають церкви лиш на то, щоби на тім робити „бізнес“ і робучий нарід кривдити. Бували і такі, що за церковні гроші будували собі доми і закладали „штори“. Многі знов хотіли би рядити церквою і сьвящеником, хоч нич не розуміють, бо в своїм житю анї сьвященика, анї церкви не виділи — аж доперва тут, в Америці. І се єсть наш боляк: брак просьвіти, брак інтеліґенції.

Правда, суть церкви, якими управляють сьвіцькі люди, як приміром Лютеранська, Кальвінська, так звана „Независима“ і другі; але то не суть Богом установлені церкви, але видумка людської злоби.

Нині молять ся там до Лютра, Кальвіна, Угрина, Жатковича, а завтра може така церков перейти в инші руки, або і обернути ся на „стебельню“.

Щастє наше, що небогато маємо тих блудних синів, тай лише темнійші дають ся баламутити. Прочий нарід горнеть ся до своєї греко-кат. руської церкви — аж любо — і хоч бідний, радо жертвує свій кровавий гріш.

Доказом сего єсть то, що від початку заснованя, то є від жовтня 1909 р. до 27-го січня 1911 р. було доходу $6.480.49; а єсли дочислити до сего пожичку від парохіян в сумі $2.000.00, то разом загального доходу було $8.480.49. Розходу було в тім часі $8.417.97.

В тім містить ся чотири тисячі за лоти, звернені позички, готівка за церковні ризи, річи для парохіяльного дому, пенсія і друге.

В касі позістала готівка $62.52.

Ми моглиб вже давно мати свою прекрасну церков, але одна єсть дуже велика хиба у наших л[illegible]ий. Іменно, вони весь свій защаджений гріш місто до церковної каси заносять до чужих банків, де звичайно гроші пропадають, або позичають їх несовісним краянам, від котрих вже ніколи не відберуть, або наконець тримають по куфрах, сінниках і за образами, звідки звичайно крадуть їх нероби, що лише чигають на людську працю.

Другі знова з засади не дають ні цента на церков, але за те видають великі суми на піятику, „лакопи“ і друге.

Боже! Зглянь ся над тим нещасним руським народом, щоб він вже раз прозрів і навчив ся уживати американської свободи для свого добра так вічного як і дочасного!

Василь Онуфренко.

З Сеймор, Конн.

Закладайте читальні! Так наклику-ють наші часописи, а що сей поклик відбив ся і в нашім забутім куті, проте сьвідчить факт, що і у нас, т. є. в Сеймор, Конн. заложила ся читальня „Просьвіти“ дня 28. січня с. р. До неї вписало ся відразу поверх 40 членів. Найбільше над заложенєм читальні потрудив ся о. Павляк з Ансонії, Конн., що не жалуючи ні труду, ні матеріяльної страти, часто ходив поміж людий і додавав охоти та витревалости. Також немало заслужили ся дд.: С. Вітяк, І. Горбаль, та Й. Глюз, яким прийшло ся нераз наслухати ся немало неприятностий, заки переконали людий про потребу читальні. По торжестві отвореня читальні, вечером відбуло ся театральне представленє, „Арендар“, віддігране аматорами з Ансонії, Конн. Чистий дохід з представленя призначено на читальню.

З осібна не буду писати про кождого аматора, але ограничу ся на загальне вражінє, зазначуючи, що кождий вивязав ся зо своєї ролі як найліпше, про що сьвідчили грімкі оплески. Львина часть заслуги так гарного відіграня сеї штуки належить ся д. Каськови, дяко-учителеви з Ансонії, Конн., котрий в так короткім часі з'умів належито вивчити і підготовити аматорів.

Тут з жалем треба зазначити, що наша публика не вміла належито заховувати ся підчас представленя. Люди сьміяли ся там, де повинні були заховувати ся як найспокійнійше, або голосно говорили. Рівнож неприятно вражало, що родичі поприносили зі собою малі діти, котрі своїм плачем та криком глушили всі слова на сцені. Сподію ся, що на будуче тим бракам якось зарадить ся, і другі народности побачать, що і ми знаємо заховувати ся так, як належить ся.

Наприкінци почуваємо ся до сьвятого обовязку, зложити прилюдну подяку Всеч. о. Павлякови з Ансонії, Конн. за усі труди і заходи понесені для нашої читальні. Нехайже Всевишній надгородить Вам, Всч. Отче, сторицею, та додасть сили і дальше працювати на народній ниві. Рівнож на сім місци дякуємо „Кружкови аматорському ім. Ф. Колесси“ з Ансонії Конн. та його діріґентови, д. Каськовому, які богато причинили ся до сего, що молода читальня в найтяжших початках призбирала гарний гріш на перші потреби.

Честь, кому честь!

Я. Грабар.

З Мікіспорт, Па.

От повітря, глада, огня і від гайдамаків сохрани нас, Господи! — Був у нас дяком М. Щ., який перебрав ся тепер на дяківську посаду до Ford City, Pa. Зайшов він якось до нашої місцевости в гостину і тут, валяючись по сальонах, виговорював ріжні нісенітниці на нашу віру, намовляв людий до переходу на православіє, нарушував честь нашого Владики і плів такі небилиці, що роз'ярений нарід хотів уже почастувати новомодного „апостола“ здоровим „хлопським параґрафом“... Та він, не чекаючи на „хлопський суд“, дав ногам знати і серед ночи утік з коршми, нарікаючи гірко на своє важке післанництво...

Сей „добродій“ натягнув тут людий на яких 500 долярів, а крім того винен по кількадесять центів в кождім сальоні. Ось маєте „поступовця“...

Нас дивує, що руський духовник з Форд Сіті тримає у себе такого дяка, котрий виступає проти своєї віри та викпиває наше руське духовенство. Чий хліб їси, того і пісню сьпівай, а коли форд-сітському „реєнтови“ знудив ся греко-кат. колач, то — проч з ним! Нехай кине дяківство і йде на православного попа. Там його оцінять по заслузі. Тай гайдамакою може він бути, як йому того так конечно забагло ся, але не в наших сторонах, бо у нас таке зїлє не виводить ся. Ми маємо вправді трьох „гайдамаків“, але що то значить на цїлу сьвідому та привязану до своєї церкви громаду. В додатку всї ті три „гайдамаки“ якісь „несовершенні“: один сліпий, другий кривий, а третий ледви живий, бо його в грудях болить.

Наші люди повинні вистерігати ся і недопускати до себе таких вархолів, що мають на устах солодкі, нібито поступові слова, а в серці ненависть до своєї прадідної віри та злобу до тих, що на ниві церковно- народній трудять ся в користь своєї суспільности.

Українець.

ЖЕРТВИ НА СТРАЙКЕРІВ В ВЕСТМОРЕЛЯНД КАВНТІ, ПА.

Заходом дд. о. В. Петрівського, Вас. Лупишина, Прокопа Скікуна і Мартина Лизніва зібрано між Русинами в Rochester, N. Y.: о. В. Петрівський з акафисту $7·70; о. В. Петрівський від себе $5·00, Анна Пакула $2·00; по 1 дол.: Сильвестер Гривнак, Стефан Гойсак, Николай Паснак, Василь Пекула, Теодор Горбусь, Никола Гарасимчук, Тома Кисіль, Тетяна Сеник, Марія Гривнак, Прокіп Скікун і Іван Мельник; по 50 цент.: Дмитро Захарків, Василь Лушин, Василь Скробач, Никита Василишин, Андрей Музичка, Стефан Бамок, Стефан Свирида, Никола Кучмій, Никола Череватий, Ілія Наконечний, Іван Паснак, Іван Андрусів, Агафія Заяць, Марія Кисіль, Анастазія Маслій, Марія Шак, Ева Линда, Наталія Савяк, Мартин Лизнів, Іван Федоришин, Іван Лаврик, Федор Німак, Анна Опайнич, Никола Кузьмик, Никола Тимків, Юрій Підвисінський, Никола Дякун, Олекса Попадюк, Юрій Мудрик, Іван Которинський, Никола Гнатів, Федор Мельник, Михайло Рудий, Яким Пригода, Ілія Крупка, Дмитро Олінський і Іван Крик; Василь Лаврик 30 цнт.; по 25 цнт.: Павло Прусак, Іван Сеньовський, Дмитро Антонів, Дмитро Шевчук, Іван Попович, Онофер Чолій, Михайло Атаманчук, Никола Мисюра, Василь Дякун, Никола Гошовський, Кость Никитин, Іван Дуліба, Василь Бащук, Федор Заткальницький, Луць Чоловський, Кость Худяк, Михайло Багрій, Михайло Сорофтей, Іван Трендей, Федор Боднар, Лев Дзундза, Дмитро Кузїв, Дмитро Гнатів, Никола Бащук, Федор Караїм, Дмитро Кузїв, Дмитро Барнісь, Параска Мельник, Марія Федоришин, Теодозія Левицька, Марія Кузьмик, Катерина Федоришин, Іван Тихан, Н. Н. і Н. Н.; Олекса Скікун 20 цнт. — Разом $53·20

Члени відділу Р. Н. Союза 18, в Seymour, Conn. зібрали поміж собою: Никола Смій $1·00; по 50 цент.: Наталій Пованда, Андрей Прадзімірський, Іван Прадзімірський, Андрей Бомба, Трофій Підменчак, Теодор Дзядик, Семен Вітак і Йосиф Ґмозь; по 25 ц.: Потія Цюрик, Юлія Філь, Іван Зелік, Андрей Кончевич, Йосиф Кітяк, Стефан Дзядик, Павло Потоцький, Теодор Ковальчик, Прокіп Сиротяк, Іван Галушка, Адам Станьчак, Салехта Станьчак, Яцко Телеп, Петро Пенько, Михайло Гапій, Йосиф Фрадрик, Стефанія Вітак, Петро Гавриляк, Петро Сокол, Александер Смій, Ірон Горбаль і Михайло Губик; Таця Цюрик 20 ц.; по 15 цент.: Андрей Пласконь, Константин Сьвятковський, Марія Гнатович, Порфирій Велюсь і Теодор Ковтко; по 10 цнт.: Танька Квока, Теодор Пасконь, Антоха Пелехач, Теодор Пелехач, Теодор Пласконь, Варвара Вирхнянська, Василь Музика, Іван Ґлод, Прокіп Пласконь і Василь Ваврин; Марія Кобан 5цнт. — Разом 12·40

Члени відділу Р. Н. Союза 246, в Crompton, R. I. зібрали поміж собою і тамошними Русинами 15·00

Від. Р. Н. С.	245, Trenton, N. J.	10·00
„ „	244, Bellefonte, Pa.	4·00
„ „	92, Taylor, Pa.	35·00
„ „	5, Mt. Carmel, Pa.	25.00
„ „	29. Rhone, Pa	5·00
„ „	78, Minersville, Pa.	4·00
Андрей Прочко з Hazleton, Pa.		1·00
Квітовано в ч. 5-ім „Свободи“		240·05
Загальна квота		$404·65

В імени страйкуючих складаю всім Вп. Жертводавцям сердечну подяку.

Дм. Капітула,
предс. Р. Н. Союза.

„SWOBODA“ (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at 184 Hudson Street, New York, N. Y.

Published by The Little Russian Nat'l Union of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
184 Hudson St., New York, N. Y.

K. KIRCZOW, manager
184 Hudson St., New York, N. Y.

Terms: Two dollars a year.

The largest circulation throughout the United States. Canada and Europe. The only advertising medium. Rates furnished on application.

Entered as second-class matter December 21, 1906, at the Post Office at New York, N. Y. under the Act of March 3, 1879.

„СВОБОДА“
часопись для руського народа в Америці і орган „Р. Н. Союза“, виходить що тижня в четвер і коштує:

в Америці на 12 місяців $2.00
до старого краю на 12 місяців ... $2.00
в Америці на 6 місяців $1.00

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтаря або аґента на експресовім офісі, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годні гроший дістати.

Адреса:
„SVOBODA“
184 Hudson St., New York, N. Y.
Телефон 7074 Spring.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

Кілька гадок
що до Шевченківських Вечерниць.

Як шумно заповіли ся Шевченківські Вечерниці. Єсли коли, то сего року вони мусять випасти величаво. Сеж гордощі нашого народа. В сім році припадає як раз пятьдесятьлітна річниця смерти нашого народного ґенія; минає 50 літ, як помер Тарас Шевченко. І кому не зжахнесь серце, кому не заблисне слеза в оці: 50 літ як помер нам сьпівак, як помер речник долі усеї Руси-України.

Завязав ся комітет в Ню Йорку, в якого склад входять люди з цілої ню-йорської околиці і сей комітет має урядити головний концерт в самім Ню-Йорку; всї инші міста, місточка і найменші плейзи в цілій Америці, де лиш живе горстка наших людий, малиб дати кождий у себе подібні Вечерниці — а весь дохід, зібраний з сих Вечерниць, має бути відосланий на руки головного комітету. Сей, зібравши всї суми і оголосивши їх в часописях, зашле загальну кводу на живий памятник для нашого ґенія, іменно: на стипендію ім. Тараса Шевченка.

Отсе головний плян, коротко переказаний ще раз за „Свободою“.

Вже лиш короткий час ділить нас від речинця смерти Тараса, — а у нас якось так тихо. Чому се? Чи байдужні ми? Чи треба нам принуки? Забудьмо на всякі вражди, та всякого рода знеохоченя — станьмо як один, муж при мужу, в кого лиш бє руське серце; получім ся і покажім, що живе Україна, велика славна Україна, що живе між нами дух Тараса.

Нехай день Вечерниць в Ню-Йорку буде для нас величавим сьвятом, до якого нам заздалегідь треба приготовитись. Нехай се не буде конвенціональний концерт з веселих сьпіванок, але вечер поважний, статочний, відповідаючий сьвятій хвили, вечер памяти смерти Тараса Шевченка. — На середині сцени нехай стане величава могила, убрана зеленим мохом, — а на сїй могилї портрет Шевченка, на якого очи всїх присутних моглиб бути звернені. Побіч могили стане бесїдник і промовить до зібраних вкаже на могилу, вкаже на портрет — і піднесе заслуги ґенія України.

По нім окружать могилу, стануть наоколо неї мов рідні діти, діти України, і засьпівають, але не иншу пісню, не инші слова, як лиш сї, які написав Шевченко. Сеж в його память вечер.

Він сам сказав:

Думи мої, думи мої,
Квіти мої, діти,
Виростав вас, доглядав вас,
Деж менї вас діти?
На що вас кохав я, на що доглядав?
Чи заплаче серце одно на всїм сьвіті.
Як я з вами плакав?...
Привитай-же, моя ненько,
Моя Україно,
Моїх діток нерозумних
Як свою дитину...

Він так любив Україну, він так любив нарід. Чиж не годилоб ся, щоби і всї, що будуть виступати в якій небудь ролї, чи то бесїдників, чи деклияматорів, чи сьпіваків, щоби сї всї виступали не инакше, як тільки в народних строях. Чиж то так тяжко постарати ся нашим молодцям або дівчатам о звичайний народний стрій?

Яке миле вражіне, як чудовий настрій запанував би на гали — вплив би ся в серце своїх, а чужих примусив пошанувати нас. Подумаймо над тим... І старий край нам позавидує, але завистю сьвятою, що ми на свобідній земли Вашінґтона не завмерли, не здичіли, але ростем, ростем і живем на славу Руси-України.

Сих кілька гадок уважав я за відповідне кинути прилюдно і заохотити не лиш аматорів з ню-йорської околиці до участи в славнім концерті, але і попросити їх о хвильку застанови над поданими гадками; дальше і то більше ще подав я їх тому, аби спонукати наш загал, щоб такі вечерниці відбули ся всюда, по цілій Америці, але щоб не були се шабльонові концерти для попису, тілько щоб піхував їх сьвяточний, щирий настрій.

Ч.

З повисшими поглядами — а властиво точнійше сказавши — з одним поглядом, висказаним в повисшій статї, ми в дечому розходимо ся. О скільки зрозуміли сьмо гадку шановного автора, то він хотівби, щоб на вечерницях в память Т. Шевченка кожда виведена точка була самим сумом, капала від сліз і чорних красок; всякий веселійший згук, всякий яснійший тон мавби бути a priori відкинений, як нелицюючий з повагою хвилї.

Длячого? — спитаємо.

Пісня, в особенности наша народна пісня — се молитва, се відгук найшляхотнїйших струн народньої душі. І без згляду на се, чи є у нїй закраска „моль“ чи „дур“, вона з точки погляду на красу, етику та і задля глубини почувань, які виплеліяли її у душі народу, є зовсім одноварті́сна.

Се правда, що вечерниці в память якогось поета, чи діяча — се наче поминки по нїм. І тому то уладжуване по Шевченківських вечерницях „балїв“, як то вже — на жаль — нераз водило ся тут між нами, виглядає трохи більше, як дико. Але знова аби з програми викидати усї ті точки, що мають якунебудь веселійшу закраску, то се виглядалоб, як Німець говорить: „mehr paepstlich, als der Papst selbst“.

В Шевченкових творах скристалїзувала ся уся народна душа, найшли відгомін усї її почуваня. Концерт в його память, се з одного боку поминки, але з другого боку заразом і мінятурний образець його поетичної творчости. Виводячи на нїм самі тільки сумні твори, ми не далиб повного образця його музи, а всякий чужинець присутний на тих вечерницях готов виробити собі фальшивий погляд і посудити нашого народнього ґенія о односторонність. Виходить отже, що тільки такими вечерницями, на яких будуть виведені усї настрої нашої народної, а тим самим і Шевченкової душі, тільки такими вечерницями ми гідно поклонимо ся памяти нашого Кобзаря.

Спеціяльно для нас в отсім випадку не менче важною є і ся обставина, що теперішні Шевченкові вечерниці мають стати для чужинців тим мірилом, після якого вони нас мають пізнати, мають познакомити ся з нашими культурними добутками, виробити собі осуд про наш вклад у загальну, всесьвітну скарбницю штуки. Односторонність в виведеню вечерниць і з того згляду вийшлаб для нас тільки в некористь.

Редакція.

Безхарактерні киринники.

Всьо на сьвіті має границї, лиш одна кириня псевдо-поступовців від презбитерського і „відновленого“ Союза мабуть одна на сьвіті є без границь.

В 3-ім числі презбитерського „Союза“ голіотський „Щипавка“ опять кидає болотом на гр.-кат. духовенство, редактора „Свободи“, і т. д. зовсїм безпідставно, закидуючи всїм, будьтоби „греко-католики“ були ворожі збираню „Фонду імени А. Коцка“.

Не станемо довго розводитись над теревенями „Щипавки“, а докажемо фактами, хотяйби „зі столиці самого Сотерівського патріотизму“.

Отже: в Філядельфії зібрано на „Фонд імени А. Коцка“ около 250 долярів, а в Голіок, в самім гнїздї „Щипавок“ аж щось 30 долярів. Отже Філядельфійці, а не „Щипавки“ доказали, що Українці є, і повинні бути, одною, нероздїлимою, великою родиною, без згляду на партійні чи релїґійні переконаня.

„Щипавка“ і йому подібні киринники, де лиш скликали яке віче, насамперед „всипали“ попам, ну і вибрали комітет до збираня жертв на чім і скінчилась уся їх патріотична робота. Доказом того хочби віче нюйорських „поступово-робітницько-соціялістичних гайдамаків“.

В Філядельфії були і говорили на вічу соціялісти, „попи“ і „гайдамаки“, але всї вони ясно бачили, що крайною глупотою єсть сварити ся за партії і віри тоді, коли ходить о національне питанє. А що „Щипавка“ (як дійсно дурний овад. Пр. складача) сего зрозуміти не може, well, се вже не наша вина. Може „Щипавка“ і дальше інтересуватись всякими Каськами, Войтками і Пеською, але від політики: hands off!

Дальше скажемо вам, добродію „Щипавка“, відомий всїм секрет зглядом ред. „Свободи“ д. Стеткевича, котрого знаємо з Галичини, як його що місяця переносили на иншу посаду за то тільки, що щиро працював над народом. А се дїялось як раз тоді, коли добр. „Щипавка“ витирав ще всякі москвофільські і мазурські кути.

Ще не так дуже давно, як то „Щипавка“ сипав „абсурди“ тому самому презбитерському „Союзови“, в котрім тепер хоче доконче похвалити ся, що і він є письменний; сподівав ся за се, бачте, job-у, однак коли показалось, що „Щипавка“ на такий єсть „to short“ і коли дістав „кіка“ то тепер за се хоче мстити ся, очернюючи всїх і вся.

Хвалитесь, що „відновилисьте“ Р. Н. Союз через те, що старий Р. Н. Союз прибрав по части гр.-кат. характер; забуваєте однак, добродію, як Ви самі писали: „Згода з 193 параґрафом“ і т. д. Чи то можна назвати характерностю?

На разі кінчу на тім.

Гарап.

Вісти з Галичини.

Наша Галичина переживає тепер наче татарський напад. Гей гайвороня впала Ляшня на наші села, та пориває безборонний народ, продає у люту неволю.

Як то? — запитаєте. Тепер, 20-е столїтє, і напади Татар?...

Сейчас се вияснимо.

Власне під пору відбуває ся в Галичині спис людности, такий, як то ми його недавно тут мали. І ось славетний польський уряд кинув ся на наші села і в безличний, вирост о пімсту до неба кличучий спосіб, став фальшувати виказы статистичні, террором і всякими лайдацтвами записуючи Русинів Поляками.

І чого властиво в отсю пору пустив ся шляхотський уряд на такі лайдацтва, які ще нїколи не дїяли ся в Галичині в такій мірі, як власне тепер? Причина ясна.

Як відомо, в Соймі у Львові ведуть Русини завзяту борбу о виборчу реформу. Дійшло до того, що Поляки мусїли відложити засїданя Сойму, а реформу виборчого права віддано спеціяльній комісії. Русини жадають певного сталого числа посольських мандатів, опираючи свої домаганя на тім, що в Галичині число Русинів і Поляків є майже однакове. І Поляки пустили ся на лайдацьку штучку: реформи виборчої не проголошують; вона так і пропала у славетній комісії. За се з цілою дикою брутальностю кинули ся фальшувати конскрипцію, щоб потому могли сказати Русинам і сьвітови: „Дивіть, Русинів є всего жмінка. Для такої горстки декілька мандатів є зовсїм вистарчаючі! Тому то Русинам зовсїм не діє ся ніяка кривда — противно, їм під нашим правлїнєм живе ся, як у Бога за дверима...“

Дальше від числа населеня залежать такі справи, як розділ запомог на годівлю худоби, основуванє руських шкіл і богато, богато дечого иньшого. Тому то і не дивниця, що Ляшня така ласа на руського хлопа.

Випрост волосе стає дубом на голові, коли читає ся про всї ті розбої, яких шляхта допускає ся під теперішну добу. Вичисляти їх всї — не сталоб місця в „Свободі“ навіть і тоді, колиб ми цілий рік не друкували більше нїчо иньшого, як виключно тільки сї цьвітки польської культури. І тому подаємо лиш загальнїйші.

І так першим урядовим сфальшованєм конскрипції було іменованє конскрипційних комісарів, то є тих людий, що мають ходити по хатах і збирати всякі дати від мешканців. Після права, кожда громада має вибрати з поміж себе відповідного чоловіка, що має списувати населенє. Так і зробили наші громади. Але щож? Волю руських громад зовсїм знехтовано. Ані учителїв, ані сьвящеників Русинів галицькі старости не уважали за досить образованих, аби ті могли робити конскрипцію. Але за се узнали за досить вчених до того всяких покутних писарів, польських форналів, пастухів від панських безрог, орґанїстів — словом, цілу бранжу самих безграмотних польських наганячів. Намісник Бобжинський з гори порішив, що конскрипційним комісарем не сьміє бути Русин і в тім зглядї дав старостам свобідну руку.

І скажіть: чи се не новий напад на нашу землю, ще гірший може від колишнїх, татарських?...

Коли вже говоримо про розбої польської шляхти, то годі нам змовчати і про їх найвірнїйшу службу, наших кацапів, москвофілів. Партія москвофільська в Галичині, се неначе чоловік, якому — як то кажуть — „три чверти до смерти“. Бачуть се самі кацапи і потішають ся тим, що причиною упадку їхньої партії є розлам в москвофільськім таборі: одні є прихильниками др. Короля, а другі приклонниками аматора чужих фондів, то є Дудикевича. Їм все здавало ся, що маси народу стоять за ними. Та перші загальні вибори до парляменту показали, що сила кацапів є зникаючо мала. Вони страшенно тим перепудили ся. Кинули ся на всі боки за ратунком. В смертельнім страсї перед Українцями, вдарили чолом перед Потоцьким, просячи його о соймові мандати. Пішли дальше, і стали благати помочі у облитого кровю неповинного люду, московського уряду. Гадали сараки, що сидячи на двох стільцях, кланяючи ся і лижучи руки на два боки, довше удержуть ся при житю, найдуть скорше поратунок для завмираючого свого тїла. І перед австрійським урядом вони удають найлїпших австрійських патріотів, перед польскою шляхтою їх найвірнїйших прислужників, перед поступовими Москалями — поступовців, а навіть соціялістів, перед чорносотенцями наконець — чорносотенців. Ось вам образ москвофільської безсоромности, некультурности та безхарактерности. Одним словом, вираз „підлість“ дістав тепер нову, може ще й маркантнїйшу як стара, назву: москвофільство.

З важнїйших справ, що посередно дотикають також і Галичину є недавнє утворенє нового австрійського міністерства. Шефом чи як називають, президентом міністрів остав опять барон Бінерт, славний зі своєї крутарської полїтики зглядом Русинів.

Міністер справ внутрішних: Макс. ґр. Вікенбурґ. Се цілком новий міністер. До тепер був він шефом секції в міністерстві публичних робіт.

Міністер просьвіти: ґраф Штірк. Він був і перше сим міністром.

Міністер судівництва: попередний, др. Гохенбурґер.

Міністер скарбу: др. Роберт Маєр. До тепер був він президентом центральної комісії статистичної. Перший раз міністром.

Міністер торговлї: той самий, що був перше, т. є. др. Вайскірхнер.

Міністер публичних робіт: Кароль Марек; до тепер був шефом секції в міністерстві зелїзниць.

Міністер зелїзниць: Поляк, др. Ґломбіньскі, дотеперішний „презес Кола польского“.

Міністер рільництва: барон Відман. До тепер був при правительстві в Опаві.

Міністер краєвої оборони: той, що був перше — ґенерал Ґеорґі.

Міністер для галичини: Поляк Залескі. До тепер був шефом секції в міністерстві рільництва.

От і цілий відновлений міністерський кабінет. Бракує в нему ще двох міністрів-краянів: німецького і чеського. Правительство не змогло ще погодити Чехів з Німцями, тому не прийшло до обсади сих двох міністерств. Бар. Бінерт заявив, що теперішний кабінет є переходовим, значить тимчасовим.

От і вся низка новин з рідного краю. Невеселі вони, але заразом і потішаючі: народ наш в виду страшних насильств щораз густїйшими лавами стає під малиновий, козацький прапор і йде до борби на житє і смерть. І все вказує на се, що виграна буде по нашій стороні, що народ розірве давлячі окови і заживе паном у своїй рідній землиці.

Веселий ум і охота.

Веселий ум то половина щастя чоловіка. Журба, гризота, туга і жаль коротають вік; від них чоловікови і сьвіт немилий і жити не хоче ся. Але чи єсть де такий чоловік, котрий би нїколи в своїм житю не мав ніякого клопоту? Такого нема. Кождий має свої клопоти, але не всї однаково уміють собі давати з ними раду. У всїй біді і нужді, у всїх клопотах і нещастях ціла штука в тім, щоби не дати ся, а до того помагає нам не лиш сам розум, але й веселий ум. Люди, що вічно журять ся і гризуть ся, живуть коротше; коли противно, веселий ум продовжає житє. Від журби і гризоти чоловік біднїє, бо його ум так тоді пригноблений, що не може ані нїчого добре і ясно видїти, ані нїчого ясно подумати; замість подумати над тим, як би біду замочи, чоловік такий лиш сам себе буде мучити.

В кождім нещастю, в кождім клопоті і в кождій біді треба, о скілько можна, задержати веселий ум і памятати передовсїм, що ніяка журба і гризота не поможуть нїчого, а противно, ще більше пошкодять. Длятого в таких хвилях голову до гори і весело споглядати в будучність! Всему на сьвіті мусить прийти конець, отже й біді. Щоби же удержати в житю веселий ум, треба памятати:

1) Уважати на те, щоби чоловік був завсїгди здоровий, бо лиш здоровий чоловік може бути веселий.

2) Чоловік повинен від часу до часу забавити ся, але треба уміти вибрати собі забаву. Передовсїм треба уважати на те, щоби забава впливала дійсно розвеселяючо на ум чоловіка, а не томила його. Найкрасша і найвідповіднїйша єсть забава в малім кружку родиннім або в товаристві кількох найлїпших приятелів або сусїдів. Найважнїйша річ при тім, щоби забава не богато коштувала і щоби люди уміли дійсно забавити ся.

Забави можуть відбувати ся також і в більших кружках, але й тоді найлїпше, коли в них беруть участь самі добре знакомі собі люди. Такі забави могли би у нас відбувати ся найлїпше по читальнях, котрі повинні бути у нас збірним місцем для науки і забави. Балї не заступлять теплих і щирих кружків родинних; вони впливають лиш шкідливо на духа, здоровлє і кишеню.

3) Найлїпшою розривкою для того, хто працює тяжко руками, єсть спочинок та читанє займаючої і поучаючої книжки. В той спосіб чоловік відпочиває фізично, а рівночасно кріпить ся працею духа. Хтож змушений сидїти і працювати головою, для того найлїпша прогулька в природу, на поле або до лїса; для одних і других лїтом купіль і плаванє, зимою прохід і гостина. Лиш не за часто ходити в гостину або приймати гостий, та не довго побувати в гостині. Для забави товариської дуже добра н. пр. гра в круглї, в котрій повинні брати участь і женщини, як і взагалї всяка забава найприятнїйша в мішанім товаристві. Для людий, що люблять мислити — гра в шахи.

4) На музику і сьпів не треба забувати, а Русини повинні особливо сьпів плекати. В кождій громаді повинні бути хори, а кожда родина повинна дбати о то, щоби хтось в нїй умів красно засьпівати або заграти на якімсь інструменті.

У кого ум веселий, той і охотнїйше бере ся до всякої роботи, і борше і лїпше її зробить: робота без охоти йде дуже пиняво і робить ся як за напасть. Хто може вибирати собі роботу, нехай завсїгди шукає такої, яка йому до вподоби; але коли мусить робити й то, що йому не до вподоби, то нехай памятає на се, що то його обовязок, котрий повинен совісно сповнити. Брак охоти треба завсїгди заступити почутєм обовязку.

В читальні.

(Дальше.)

Сьміятись = вмішати ся, поміматися; стонати = стогнати, стугоніти, скиглити; пучина зол = безодня нещасть; предвіщати врак = образ(вид) заповідати; кони судові розправи; синклит = збір, сенат; бумажний = паперовий, бавовняний; смятенний = засмучений; не в состоянії = не мати змоги, сили, не вдужати; запятая = протинка (в письмі); лїпота = краса; ізложенний (ізлагательний) = викладовий, вияснюючий; ничтожний = нікчемний, неважний; уязвленний = зранений; рци = скажи; аз = я; лїпообразний = красний, гожий, гарно виглядаючий; поползновеніє = потяг, хіть; нишпорна година = година вечерні; даже = навіть; околичности = обставини; возникающий = виникаючий, повстаючий; неудобні обстоятельства = невигідні, трудні обставини; опредїленіє о участи = рішенє (постанова) о долї; партикулярний = особливий, подрібний, докладний; отстрочка = відволіканє, відкладанє; волокита = тяганина, джиґун, волоцюга; протори = кошти судові; убиток = шкода, втрата, недобір; безпрекословно = без спорів; присутственний = призначений для урядової служби; місто = місце; униніє = смуток; прижимочка = притисненє, причіпка, сіпанина; уголовний = кримінальний; преступленіє = поступок, вчинок, лиходійство, злочинство; сиріч = себ-то; весьма = вельми, дуже; очень = дуже, сильно; іскусно = майстерно, штучно, уміло; істець = позовник, позиваючий; отвітчик = пізваний; виканючити = докучуванем узискати, вимусити; препятствіє = перешкода; поміха = перепона, завада, притичина; брак = шлюб; кабак = гарбуз, шинок, коршма; піднести кабака = відказати, відмовити женихови; совітувати = радити; кирпу гнути = ніс задирати; на догад буряків = про щось говорити, а на инше натякати; ізлагати = викладати, вияснити; перозонний = безосновний, безпідставний; нарицати = називати, іменувати; приговор = присуд, вирок; благопристойний = звичайний, красний, гожий; госпожа = пані; яким побитом = яким чином, способом; обрітати ся = находити ся, перебувати; неблагоразумний = нерозсудливий; хожденіє іміти = ходити за чим; убідити = переконати; дань = данина, податок; пошлина = мито; контроверсія = спір, розправа, дискута; увернутись = увертїти ся, викрутити ся; мню = гадаю, думаю; здесь = тут, тутки; польза = користь, ужиток, зиск, вигода; круговий = ідучий в кружок, загальний; нрав = обичай; прихоть, прихоти = примха, вигадка, витребеньки; висок, виски = скрань, скрані; давить і жме = гнітить і тисне; куріозний = цікавий, дивний; прикосновенний = примежний, сусїдний; разві = хиба, не вже, чи, або-ж; лицедійство = гра на сцені; настояще = направду; ізверг = покидь, виродок, недолюд; вмісті = вкупі, разом; сраженіє = баталія, битва потичка; плут = пахрай, крутій; полно = повно, вповні, до краю, годі, досить; довольно = доволі, досить, годі, буде; хист = здібність, здатність, дотепність, кебета, талан; непринужденний = вільний, невимушений, незневолений, без примусу; сожительниця = подруга життя, жінка; пеня = напасть, біда, причепа; предовольно = занадто, досить; страсть = мука, страждане, скорбота, страх, ляк, жах, пристрасть, жага, пасія, кортячка; страсть любовная = любощі; пересиливати = перемагати, перевагати, подужати; разположений = прихильний, маючий якийсь намір або щось на думці або до чогось охоту; недосужість = недосвідчість, трудність; должность = служба, уряд, посада; усердний = щирий, ревний, падкий; приміс = примішуванє, примішка; ухищреніє = хитрість; ... старий; бойкий = жвавий, хватський; благополучний = щасливий; послику = о скілько, позаяк.

— Тепер вже — кінчив учитель, відкладаючи крейду і ґубку — можемо починати сьміло читанє ,,Наталки Полтавки". Вже мабуть ніхто з вас не буде мати потреби випитувати ся щонебудь: я вже всьо пояснив. Наприкінці скажу вам лише, що в тім сценічнім творі є кількапайцять вельми хороших пісень, яких мельодії підносять дуже вартість сеї штуки. На слїдуючий раз прочитаємо собі ,,Наталку Полтавку", а колись — як Бог позволить — будемо її учити ся, а відтак і виставляти на сцені.

Дорогі наші Родимці!

Нинї одержали ми 500 долярів, присланих ,,Руським Народним Союзом" в Америці на головний фонд ,,Рідної Школи".

Се дійсно княжий дар для нас з Вашої сторони. Видко, що нас лучить спільна велика ідея самостійности нашого народа. Галичина, се Піємонт нашого національного відродженя та визволеня. Коли ми трохи станемо на ноги при помочи наших братів еміґрантів, тодї ми не забудемо на наших братів по цілому сьвіті, та будемо старати ся культурно а може і економічно їм відвдячитись.

Тож складаючи глубоку подяку за сю щиру жертву на ,,Рідну Школу", сподїємось, що Дорогі наші Земляки і на дальше будуть памятати на нас, та остаєм з найглубшим поважанєм

КРАЄВИЙ ШКІЛЬНИЙ СОЮЗ у Львові.

Львів, д. 19. січня 1911.

Ів. Кивелюк, за голову.
о. Омелян Ваньо, секр.

В справі фонду ім. М. Січинського.

По пок. о. Стефановичеви лишились записки, відносячі ся до фонду М. Січинського (спис жертводавців, то що) але такі нечиткі, що тільки через порівнанє буде можна відчитати. Тому прошу усіх, що зложили якінебудь датки на річ згаданого фонду на руки бл. п. о. Стефановича по 22 падолисті 1910 р. — нехай найдальше до 10. лютого повідомлять о тім підписаного.

Ол. Бучан, секр. фонду,
1401 CARSON STR., S. S. PITTSBURG PA.

ВІД ГОЛОВ. УРЯДУ Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ.

Розмет за місяць січень 1911.

Розхід за місяць грудень б. р. єсть: За померших членів або їх жени і за випадки каліцтва.

В.	8. Пилип Іван	$1000.00
,,	209. Бакун Йосиф	1000.00
,,	20. Сенько Теодозія	1000.00
,,	115. Матляк Михайло	1000.00
,,	289. Чорній Іван	1000.00
,,	121. Пустай Андрей	1000.00
,,	208. Вах Михайло	1000.00
,,	20. Вислоцький Дионізій	1000.00
,,	117. Островський Николай	1000.00
,,	1. Ференц Максим	1000.00
,,	3. Фалат Дмитро	900.00
,,	106. Кіслєвич Павло	500.00
,,	127. Босий Николай	500.00
,,	85. Войтко Розал., ж. Лешка	400.00
,,	186. Кузма Андрей, м. Анни	400.00
,,	25. Чейен Олена, ж. Юрія	400.00
,,	3. Тиханський Дм., м. Анни	400.00
,,	3. Фалат Дм. м. Юлії	400.00
,,	52. Рабец Терезія, ж. Юрія	400.00
,,	20. Сенько Теодозія, ж. Івана	400.00
,,	20. Криницька Мар. ж. Петра	400.00
,,	30. Пишняк Ефроз., ж. Івана	400.00
,,	60. Гайдош Анд., м. Зузанни	200.00
,,	94. Возьняк Томаш	200.00
,,	58. Годик Тимко	200.00
,,	123. Хавтур Николай	100.00
	Разом	$16,200.00
	Платня Гол. урядників за січ.	270.00
	Адміністрація Союза за січень	185.29
	Весь розхід виносить	$16.655.29

Розмет платить 11.819 членів на ціле посмертне (кождий по 1.32 цнт.) і 1646 членів на пів посмертного (кождий по 66 центів).

Крім того кождий член платить за орґан ,,Р. Н. Союза" по 10 центів, на Резервовий Фонд по 5 центів, на Народний Фонд по 1 центі, на Фонд Бідних по 1 центі, на Еміґраційний Фонд по 1 центі.

Член на ціле посмертне платить 1.50 цнт, а на половину посмертного 84 цнт.

Дм. Капітула, гол. предсід.
А. Шаршонь, гол. касієр.
С. Ядловський, гол. секр.

КАЛЄНДАР.

Лютий.

Ч. ст.	Днї	Руські сьвята
9	Четвер	Івана Золот.
10	Пятн.	Єфрема пр.
11	Субота	Ігнатия
12	Неділя	Мр. Сьв. О. М. і ф.
13	Понед.	Кира, Івана
14	Вівтор.	Трифон.
15	Середа	Стрітеніє Госп.

НОВИНКИ.

** Як нам доносить д. М. Ґрацонь, то в місцевости Glassport, Pa. можна дістати роботу в фабриці „The United States Glass Company." Робота в сій новій пікілярни нічне ся з кінцем сего місяця. Зголошувати ся можуть так робітники жонаті, як і хлопці та дівчата, що перевисшили 14 рік житя. Охочі найлїпше зроблять, як напишуть картку по інформації до згаданої фабрики.

** Мінїстер торговлї, Наґель, вислав 3-го с. м. свойого секретаря до стейтів Огайо, Індіяна, Ілїнойс, Небраска, Вісконзін і Мічіґен, щоб той засягнув у тамошних властий інформацій кілько і яких вони-б бажали мати еміґрантів. В сей спосіб мінїстерство думає звернути цілу струю еміґрації в отсї стейти і в сей спосіб запобічи перелюдненю всхідних стейтів. Після статистики четверта часть усіх еміґрантів, що прибули сюди в 1910-ім році лишила ся в стейтї Ню Йорк, а з тих безперечно яких 90 процент у самім містї Ню Йорк. Мінїстер Наґель є того переконаня, що еміґранти найдуть на „вестах", если не лїпшу, то певно таку саму еґзистенцію, як і на всході.

** Мінїстерство справедливости в Вашинґтонї звернуло увагу на існованє кавового тросту, який задумує сими днями піднести ціну кави о 4 центи на фунті. В сей спосіб трост хоче на 78 міліонах фунтах кави, що лежить в його складах за одним разом заробити 3 міліони долярів.

** В Вашинґтонї завязала ся нова політична орґанізація ,,National Progressive Republican League." До сеї нової партії належать так зовимі ,,републиканські вохобники," що виступають що раз то острійше проти ,,старої ґвардії." Програма сеї нової партії звучить: Цїлею лїґи є стреміти до віддання усеї власти в руки люду і заведенє поступового законодавства. Власть люду в Америці зістала знищена, а поступове законодавство здушене через приватні інтереси одиниць, які контролюють конвенції і орґанізації партій, контролюють усю державну машинерію, накидають номінації і плятформи. вибирають леґіслятури і послів та сенаторів Злучених Держав, та навіть членам мінїстерства приказують виконувати їхні забаганки. Ввиду таких обставин законодавство в імя загального добра зійшло до абсурду. Доказом того сї довгі і важкі борби в справі заведеня контролї над желїзницями, в справі ревізії цлової в інтересі консумента, в справі антітрустових законів, зрозумілого зреформованя банкових прав і т. д. І тому попирає ся такі слушні домаганя люду: Вибір сенаторів безпосереднім голосованєм. Безпосередні вибори в цїли номінованя усіх урядників маючих вибирати ся. Як найточнїйше переведенє прав, в цїли знищеня перекупства. — Оголошену програму підписало 9 републ. сенаторів, 6 републ. стейтових ґубернаторів, 13 републ. послів та богато визначних політиків.

** За прикладом найбільшої кравецької фірми в Шікаґо пішло кількадесять менчих і оголосили в часописях, що приймають робітників до працї на тих самих услівях.

** В виду постійно зростаючої еміґрації в Америку порішив австрійський уряд значно поширити тут свою конзулярну службу. В буджетї предложенім делеґаціям находить ся позиція на креованє правильних конзулятів в Сан Франціско, Клївленд і Монтреаль, та іменованє віцеконзулїв в Пітсбурґу і Денвер.

** Тутешнє статистичне бюро доказало, що звісний мілїярдер, Й. П. Морґан контролює 20. процент усїх капіталів, находячих ся в Злучених Державах. Робить се за посередництвом чотирох власних банків, сїм трустових компаній і двох асекурацій.

** Нова історія України. Небавом вийде в Київі нова більша історія України. Написав її проф. Михайло Грушевський. Книжка буде мати 450 сторін і 250 образків, а крім того богато карт (мап) і плянів. Що буде коштувати, ще не знати. Цїна буде оголошена пізнїйше. Книжку буде можна дістати в книгарни ,,Наукового товариства ім. Шевченка" Львів, Ринок ч. 10.

** Вже то сего року люди хиба не можуть нарікати на монотонність в природї. Що нї день, а нова зміна. В ночи з пятницї на суботу, то є 4. с. м. Ню Йорк і околицю навістила правдива тропікальна буря. Громи били наче серед лїта, а дощ лив струями. І ледви люди прийшли трохи до себе по сїм диві, як ось 6-го с. м. „вести" обдарували нас на відміну справдешним бліцардом. Хуртовина, віюча зі скоростю 40 миль на годину в мить завіяла снїгом усі дороги і вулицї, надаючи цїлому містови і околицї якийсь підбігуновий вигляд. Після вістий телеґрафічних з Чікаґо, Ілл. буря снїгова з 6-го була найгірша зі всїх, які навістили сеї зими Зл. Держави. Наслїдком її зістав перерваний усякий желїзничий, телеґрафічний і телефонїчний рух з Чікаґом, Мілвокі, Омага, Спрінґфілд і т. и. В стейтах Норд Дакота і Монтана потяги застрягли в снїгових заспах. Нюйорські горішні желїзницї (елевайтри) потребували 3 до 4 годині на переїханє дороги, яку звичайно відбували протягом пів години.

** Вільний від науки день для Шевченкового сьвята. Буковинська краєва рада шкільна подала всїм повітовим радам шкільним і радї міській в Чернівцях до відома, що з нагоди 50-лїтної річницї смерти найбільшого українського поета, Тараса Шевченка, можна в мартї 1911 р. всїм тим народним і середним школам на Буковинї, в котрих викладовою мовою є мова руська, зглядно де обовязковим предметом для Русинів є мова руська, уладити шкільне сьвято, на якім належить між иньшим піднести лїтературне значінє поета і відчитати кілька поезій Шевченка. Се зробила нїмецька Шкільна Рада на Буковинї. О скільки вона стоїть висше морально від галицької Шкільної Ради — нехай осудять хотьби самі Поляки.

** Пекло на земли. На саме торжество Йордану вивезли з Петербурга 260 політичних вязнїв на Сибір, а між ними більшу половину студентів. Тогож самого дня поліція перевела масові ревізії і арештувала 17 студентів та богато жінок.

** В недїлю, 5-го с. м. точно в полуднє, в місцевости Вігокен коло Ню Йорку, запалив ся склад нафти коло двірця желїзницї ,,Ірі". Під пору на складі находило ся 9000 бочок у двох будинках. В наслїдок горяча наступала одна експльозія за другою, і горіюча нафта струями бухала вікном а відси у воду. Від сего заняв ся склад вугля желїзницї, який і згорів. Шкоду обчисляють на висше як 100.000 долярів. Горіючий склад нафти представляв грізний але і чудовий вид, а чорні клуби диму, що виглядали наче воздушна труба, бачили люди в віддаленім о 40 миль Бабилонї.

** Коло місцевости Манїля, на Филипинських островах оподї почав вибухати вулькан Тал. В наслїдок спричиненого вибухом землетрусу і виливу моря згинуло около 600 людий. 2-го с. м. землетрус повторив ся, не зділавши однак ніякої поважнїйшої шкоди.

** В Манджурії лютує страшна пошесть: джума. Як доносять телеґрами, в минувшу недїлю в однім містї Харбинї спалено около 6000 трупів, померших на сю недугу. З того випадає 4.800 на Хинців а около 1000 на Росіян. За містом уставлено 16 кострів з домовин, попередїлюваних насяклим олїєм деревом, і підпалено. Захорівші на сю страшну недугу в дуже численних случаях падуть на улици і вмирають. Прохожі побачивши вмираючого, втїкають від нього мерщій. Часто буває і таке, що рідня, побачивши, що котрийсь з її членів захорів, виганяє його з хати. І тодї таких нещасних можна густо побачити на кладовищи, як вони серед трупів клячать на гробі свойого предка і шлють до нього свої послїдні молитви. В середних віках чума була частим гостем в Европі, де її звано ,,повітрєм" або ,,чорною смертю."

** Як доносять, то в Фінляндії, 5-го с. м. море пірвало цїлу оселю рибацьку. 253 рибаків осїло на пару тижнів на ледї, щоб відси ловити рибу. В пятницю розшалїла буря проломила лїд і цїлу оселю пірвала на отверте море. Коли ранком спостережено нещастє, тисячі товаришів кинуло ся до човен і виплило на отверте море глядати нещасних. Поки що однак всї пошукуваня оказали ся безуспішними.

** В Джеферзон Сіті, Мо. вечером, 5-го с. м. вдарив грім в копулу стейтового капітолю, заміняючи в пару годин цїлу будівлю в купу попелу і згарищ.

** Нема холєри. З приводу добрих відомостий о станї холєри в сусїдних ґуберніях Росії, звинуло галицьке намісництво дві останні ревізійні стації санітарні на границї, т. є. в Бродах і Підволочисках, і знесло 5-дневний надзір над станом здоровля подорожних, що приїздять з Росії.

** В ряди-годи находимо в російських часописях вістки, які наглядно сьвідчать про ґанґрину, яка почала точити православне духовенство. Ось недавно ігумен київського монастиря, Мелхіседек, вкрав 300 тисяч рублів з монастирської каси, гуляв з дївчатами і врешті дістав ся під суд, який засудив його на засланє до карного монастиря соловецького, над Білим морем. Та петербурський ,,сьвятїйший" синод знїс сей засуд і полишив Мелхіседека далї на його місцї. І він далї весело бавить ся. Іншний, ігумен сковородського монастиря, Натанаїл, був справдїшним огненим смоком, що поривав лише самі гарні дївчата. Вкінцї родичі нещасних дївчат обжалували сього горячого попа до суду, де вийшли нечувані історії монашеського житя на сьвітло дня. „За кару" перенесли сього попа до иншого монастиря.

** Російські ґазети оповідають, що в Росії є чоловік так схожий на небіщика Толстого, що люди вважають його Толстим. Пішла навіть поговірка, що поховали когось другого, а Толстой жиє. Чоловік зве ся Егов Речніков. Коли він прийшов до Ясної Поляни, то люди настрашили ся, думаючи, що се дух Толстого.

** Здетронізований султан Туреччини, Абдуль Гамід, який до сих пор переживав увязнений в віллї коло міста Сальонїкі, оноді попав в божевіллє, серед якого задусив дві свої жінки. Шалїючого екссултана силою поконано і замкнено в домі божевільних.

** Знахідка камяного вугля на далекій півночи. Далеко на півночи, на Ледовім Океанї, є ґрупа островів, котрі називають ся ,,Шпіцберґен". Земля там лиш через кілька тижнів в роцї є вільна від снїгу та леду, дуже убога і неурожайна. З зьвірят жиють тут лиш рени, лиси і білї медведї. Людських осель цїлком нема, лиш лїтом прибувають сюди на короткий час риболови і стрільцї. Отже в сїй земли шведська наукова експедиція відкрила великі поклади камяного вугля. Завязалась вже спілка богачів, котрі беруть ся до будови копалень. Будуть се перші фабрики на далекій півночи.

** В альпейській місцевости Цілерталь поховано чоловіка, іменем Різер без голови. Його голова визначала ся іменно незвичайно великими розмірами, так, що будила загальний подив усїх лїкарів. Властитель сеї незвичайної голови використав се заінтересованє лїкарів і продав свою голову за 1500 корон. По його смерти явив ся лїкар і на підставі контракту відрізав трупови голову та забрав з собою.

** Цікава країна. Далеко на півночи від нас є маленький остров, який називає ся Ісляндія. Країна ся не має у себе вязниць, судів і поліції. Каплї горівки там нема; всї 78 тисяч мешканців, що живуть на тім острові, не пють жадних острих трунків. Тому і нарід сей здоровий та осьвічений. Нема там одного чоловіка, щоби не знав читати та писати. Кожда дитина в Ісляндії знає читати і писати, заки скінчить девятий рік житя.

** Совганка на шампанї. З [illegible] найдорожшого вина доносять, що фабриканти, не маючи збуту на свій дорогий напиток виляли в публичний город до 1000 лїтрів вина, яке замерзло, так що зробила ся правдива совганка.

** В заведеню божевільних в стейтї Місурі померла недавно жінка, яка протягом 7 лїт мала манію поликати всякі металеві предмети. Доконана обдукція виказала в її жолудку не менче, нї більше, тілько 1446 предметів. З того було 453 цьвяхів ріжного розміру і величини, 9 шруб, 105 ,,сейфеті пінс", 115 шпильок до волося і 135 звичайних шпильок.

** Статистика кардиналів. Число кардиналів постійно зменшає ся. З початком правлїня папи Пія IX. було їх 62, з того 30 резидувало постійно в Римі, 17 в церковній державі, 8 в иньших провінціях Італії, а решта в прочих краях католицького сьвіта. З часом се число змалїло так, що при виборі теперішного папи Пія X. було всего 28 кардиналів папської курії, зн. тих, що перебувають в Італії. Передількома роками порішив папа, що при ріжних римських конґреґаціях і судах треба не більше, як 18 кардиналів, а решта кардинальської колеґії має працювати в иньших католицьких краях. Тому папа не бачить потреби побільшити теперішного числа кардиналів. Тепер є 50 кардиналів, з того 29 Італїців, а 21 иньших народностий. ,,Вільних місць" є 21.

** Недавно вийшла з під друкарської праси найгрубша книжка на сьвіті. Є се адресар міста Льондону. Книга ся обіймає 2.538 сторін друку. Після ньої найбільше місто на сьвіті, Льондон, числить 6.581.272 мешканців, Що година родить ся там 16 а умирає 9 людий. Около 3000 річно дістає ся до вязниці, 7000 гине наглою смертю. Щоденно вибухає 10 пожарів, а всї вулицї тягнуть ся на 4000 кільометрів. Усїх домів числить Льондон 610.000, фабрик 28.000, театрів концесіонованих 60. На сего великана поміж містами складає ся само місто і 28 передмість. E 25

СПРАВИ „Р. Н. СОЮЗА".

Покровитель і почетний член Р. Н. С.:
Їх Преосьв. Стеф. Сотер Ортинський, перший руський Епископ в Америці.

Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1910—1912:

Духовний управитель:
о. Мих. Балог, R. 9, Box 8 Butler, Pa.

Предсідатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Череммак, Trenton, N. J.

Місто-предсідатель:
Іван Мартон, Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Теодозій Лабовський, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Шаршонь, 524 Pine and Franklin St., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:
о. В. Балог, Whiting, Ind.
Евген Гвоздик, Scranton, Pa.
Теодозій Каськів, Newark, N. J.

Радні:
Іван Ґлова, Shamokin, Pa.
А. Стефанович, Ambridge, Pa.
Й. Ялечко, Ramey, Pa.
С. Митренко, Olyphant, Pa.
В. Левчик, Elizabeth, N. J.
А. Добош, Lansford, Pa.

Орґанізатор:
Ільво Моранець, 1441 Emma Street, Chicago, Ill.

Редактор:
Осип Стеткевич, 184 Hudson Str., New York, N. Y.

Управитель друкарні:
Константин Кирчів, 184 Hudson Str., New York, N. Y.

Головна Канцелярія „Р. Нар. Союза" находить ся під числом 123 Sussex Str., Jersey City, N. J.

ВСТУПАЙТЕ ДО Р. НАР. СОЮЗА!

„Руський Народний Союз" — принимає членів до 45 літ житя.

Вступне після літ.

Р. Н. Союз платить:

В разі смерти члена кляси „А" (ціле посмертне) $1,000.00.

В разі смерти члена кляси „Б" (половину посмертного) $500.00.

Посмертне за жінку або мужа члена кляси „А" $400.00.

Посмертне за жінку або мужа члена кляси „Б" $200.00.

Посмертне за діти від $10.00 до $300.00.

В разі утрати: а) обох очий, ніг, або рук $1,000.00, б) одної руки, ноги або ока $200.00.

Єсли отець родини в шпиталю божевільних Союз платить що року родині $150.00.

Хто хоче вступити до Союза, мусить вписати ся також до братства, яке належить до Союза.

ДО ВСІХ ВП. СЕКРЕТАРІВ І ОРГАНІЗАТОРІВ ВІДДІЛІВ Р. Н. СОЮЗА.

Звертаємо отсим увагу пп. Секретарів, щоби не присилали декляраций без виповненя сьвідоцтва лікарського, яке находить ся на другій стороні деклярациї, позаяк такі не будуть приняті. Члени понад 43 літ. мають предложити метрику або який инший доказ свого віку.

Рівнож при виповнюваню деклярацій просимо на те уважати, щоби на деклярациї було подано, на яке посмертне член хоче належати, перечеркненем слово **ціле** або **половину** посмертне (ого), кілько має він і його жена літ, імя жени або якого иншого члена родини, після того, кому член записав посмертне. Секретарі мають уважати, щоби член заявив, якої єсть віри. Не вистарчає сказати, що член єсть Русин або руської віри, бо таких маємо вже кілька.

Член, котрий не вміє писати, має зробити на деклярациї пером знак хреста, уміючий писати має підписати ся власноручно на обох сторонах деклярациї.

Місячні справоздання т. є. друки на жовтих картках, як також адреси нових членів просимо виповнювати і присилати враз з деклярациями і розметом.

Від Головного Уряду
Р. Народного Союза в Америці.

Ч. 1628 КВІТ $1000.00
на тисячу долярів, котрі п. Пелягія Шура отримала як посмертну запомогу по мужу Кузьмі з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Рон, Па. 14. січня 1911.
Пелягія Шура
Сьвідки:
Тимко Гулик,
Василь Бликак.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 29.
Василь Федак предс.,
Григ. Озоґа секр.

Ч. 1638. КВІТ $100.00
на сто долярів, котрі п. Михайло Квасінський отримав як надзвичайну запомогу за нев. слабість з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Філядельфія, Па. 16. січня 1911.
Михайло Квасінський.
Сьвідки:
Й. Ортинський,
Кирило Дацьків.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 239.
С. Вільчинський предс.,
Т. Грицей секр.

Ч. 1660 КВІТ $500.00
на пятьсот долярів, котрі Хв. Краєвий Шкільний Союз у Львові отримав як запомогу (ухв. XI. Голов. Конвенції) на „Рідну Школу" з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Львів дня 18. січня 1911.
Краєвий Шкільний Союз у Львові.
І. Кивелюк голова,
о. Омелян Ваньо секретар.

Ч. 1646 КВІТ $50.00
на пятьсдесять долярів, котрі п. Василь Плавяник отримав як надзвичайну запомогу (ухв. XI. Голов. Конв.) з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Гавторн, Ілл. 21. січня 1911.
Сьвідки:
Михайло Копнянчин,
Симеон Ґребінець.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 242.
М. Копнянчин предс.,
Симеон Ґребінець секр.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

Ст. Луіс, Мо. Братство сьв. Арх. Михаїла, від. 14, вибрало на річнім мітинґу слідуючий новий Уряд: Стефан Макара, предс.; Іван Мудрейко, заст. предс.; Михайло Ридзик, кас.; Гілярій Валентик, заст. кас.; Григорій Копча, секр.; Тимко Макара, заст. секр.; Гарасим Лиґа, Іван Смерек і Сильвестер Вариха — контр. комісія; Емілїян Дзюбин і Яцко Ружила — хорунжі; Михайло Хоромоґа, дверник; Олександер Валевський, маршалок: опікуни хорих: Іван Чура на Madison, Ill.; Іван Лабаш на Belleville, Ill.; Дмитро Хомишак на Maryville, Ill.; Петро Небесник на Bendl, Ill. Два опікуни хорих на місто St. Louis, Mo. зміняють ся кождого місяця. Правний заступник Братства: Олекс. Валевський. Адреса Братства: Gregory Kopcha, 2612 S. 2nd St., St. Louis, Mo. — Григорій Копча, секретар.

Ню Кенсінгтон, Па., Бр. сьв. Ар. Михаїла, від. 296. подає до відомости, що дня 15. січня с. р. відбув ся мітинґ, на котрім вибрано слідуючий уряд на рік 1911: В. Каліновський пред., М. Гарачмак з. пр., Т. Каліновський кас, О. Мілько заст. кас., С. Лебедь секр., П. Ганчарик з. скр., В. Лобур і М. Підганюк дозорці хорих, І. Лобур, Лука Івахів поліцмани. Мітинґи відбувають ся в другу неділю по першім кождого місяця. Повідомляє ся всіх, що братство буде принимати нових членів за половину вступного до брацтва, а до Р. Н. Союза після статутів в місяцях лютім, марцю і цьвітни. — Симеон Лебедь, секр.

Віпани, Н. Дж. Братство сьв. Арх. Михаїла від. 201. подає до відомости, що дня 15-го січня с. р. вибрано слідуючих нових урядників: Дм. Зятик пр., Гр. Фанок скр., Дм. Чайка кас.

Пітсбург, Па. Секретар Братства сьв. О. Николая, від. 53, просить всіх позамісцевих членів до сего Братства належачих, щоби всі свої належности і всі справи братські засилали на його руки на адресу: Alex Wytiaz, 45—137 Cotyn Alley, Pittsburg, Pa.

Н. С. Пітсбург, Па. Братство сьв. Георгія, від. 250. подає до відомости своїм членам, що звичайний мітинґ відбуде ся 12-го лютого б. р. На сей мітинґ кождий член безусловно має появити ся, бо суть важні справи до полагодженя, як справоздане касове і инші. Неявивший ся член заплатить 25 цнт., а урядник 50 цт карн. — Дмитро Мацїйовський, предс.; Волод. Стадник, кас., Ів. Станко, секр.

Гардфорд, Конн. Братство сьв. Івана Хрестителя, від. 277, подає до відомости що на річнім мітинґу дня 17. січня с. р. вибрано слідуючий новий Уряд: Никифор Настин, предс.; Кость Гвіздь, заст. предс.; Стефан Зілинка, кас.; Прокіп Вяук, заст. кас.; Дмитро Ярдан, секр і орґанізатор; Павло Курко, заст. секр.; Алексій Маслоха і Андрій Працінь — опікуни хорих; Павло Молява, господар. — Комітет.

Скрентон, Па. Братство сьв. Володимира, від. 162, повідомляє своїх членів, що на річнім мітинґу вибрано слідуючий уряд на рік 1911: Михаїл Білас, предс.; Стефан Чолій, секр.; Йосиф Ковальчик, кас.; Филип Димкович, орґанізатор; Іван Білас, надз. хорих; Яцко Фіняк, дверник; контрольна комісія: Іван Пашкевич, Михаїл Бордяк і Йосиф Свачій — Стеф. Чолій, 316 2nd str., Scranton, Pa.

Гейзелтон, Па. Братство сьв. Кирила і Методія, від. 185, повідомляє двох своїх членів: Івана Павлишина і Івана Ростоцького, щоби сейчас вирівнали свої братські залеглости, бо в противнім разі зістануть виключені з Братства і з Р. Н. Союза. — Йосиф Стець, предс.; Петро Семута, секр.

Книжки надіслані до редакції.

На народній роботі. Борис Грінченко. Праця і заслуги. Написав Др. Іван Брик. З ілюстраціями. У Львові, 1910. Старін 46. Ціна 20 сотиків. Видавництво Товариства „Просьвіта" у Львові. Книжочка членська ч. 355. за червень і липень 1910. **Зміст:** Вступ. Борис Грінченко (молодий вік). Грінченко письменник. Грінченко популяризатор. Грінченко і українська школа. Грінченко як учений. Грінченко громадянський діяч. Останні хвилї — і похорони. — Ілюстрації: а) Портрет Бориса Грінченка, б) Борис Грінченко на смертній постелї.

Весільна ніч. Наклад атвора. Склад в книгарні Тов. Шевченка. У Львові, 1910. Сторін 96. Ціна 1.20 К. **Зміст:** До моїх сусідів. Весільна ніч. Закінчене. Post scriptum. Епільоґ. Секрет поетичної творчости. Технічна справність. Присьвята. Автор.

ПОДЯКА.

Сим складаю прилюдну подяку Членам і Урядникам читальні ім. Маркіяна Шашкевича в Пітсбурґу, Па. за щедрий дарунок в сумі $10.00 і за слова признаня для моєї праці. — Сердечне Спасибіг!

Филип Тимкевич,
дякоучитель.

ДОБРИЙ НАМІР.

Щоб почати новий рік добрими намірами, покиньмо деякі злі навички, а присвоймо деякі добрі чесноти. Научім ся пізнавати се, що є добре а що зле і подумаймо над тим, чово придержувати ся. Передовсім стараймо ся заховати наше здоровлє і наші сили. В случаю, як побачимо які небудь неправильности, а передовсім в орґанах травленя, сейчас мусимо оглянути ся і вибрати якийсь лік; найвідповіднийшим є Трінера Американський Еліксір Гіркого Вина. Його уживають вже довгі літа численні родини в усіх недугах жолудка, утроби, та внутренностий. Він ділає на травлене, управильнює його, чистить кров і дає знамениту поживу для нервів, приносить полекшу в усіх случаях обструкції, в случаях ревматизму і болїзни голови. Не менче є се вино помічне в усіх недугах нервозности і хоробах шкірних. По всіх друґсторах.

JOS. TRINER,
1333—1339 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.

Пришлемо гарний стінний календар, одержавши 10 центів почтовими значками.

БЛОЩИЦІ (ПЛЮСКИ).

Проти блощиць нема скуточнійшого средства, як алун. Помазати стіни, в яких загнїздили ся блощиці кипячим розтвором алуну, а вони не вернуть вже ніколи. — Дальшим, неомильним средством проти блощиць та їх накорінку є дальше квас оцтовий, який шклянною шприцкою запускає ся в шпари, або помазує ся ліжка. Крапля оцтового квасу вбиває сейчас блощицю. Се средство є далеко дешевше і скуточнійше, як усі захвалювані порошки.

СКЛАДАЙТЕ ЖЕРТВИ НА УКРАЇНСЬКІ ШКОЛИ В ГАЛИЧИНІ.

Пошукування.

Де є Александра Товтиш? Хто-б подав про неї звістку, дістане нагороду від Vas. Curkan, 42 Liberty Str., Ansonia, Conn.

ПОЗІР, БРАТЯ І СЕСТРИ З MT. CARMEL, PA.!

Братство сьв. Петра і Павла, від. Р. Н. С. 5, в Mt. Carmel, Pa. уладжує в суботу дня 18. февруара с. р. в Мисуровичовій галї, 352 W. 2nd St.,

Великий Баль

Початок о год. 11½ перед полуднем. Музика знаменита. — Ціна тикету 25 цнт. від особи.

Всіх чесних Краянів і Краянок так місцевих як і з сусідних плейзів запрошує на сей Баль і ручить за добру забаву КОМІТЕТ.

Великі вечерниці

в честь пятьдесятьлїтних роковин смерти найбільшого нашого поета
ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
відбудуть ся
в Detroit, Mich.
дня 26-го лютого о. р.
у „Polish Turner Hall",
34-та ул. межи Michigan а Buchanan Aves.

Початок о 7. год. вечером. — Вступ 25 цнт.

Всіх сьвідомих Русинів-Українців з Детроіт і околиці просимо явити ся на означену пору і своєю присутністю звеличити се наше народне сьвято та віддати заслужений поклін великому українському Пророкови.

КОМІТЕТ
Поступового Товариства ім. Т. Шевченка і Аматорського Кружка.

Фотоґрафія

бл. п. о. Николая Стефановича
церков і саля „Просьвіти"
один образ коштує $1.00
Другий осібний образ:
о. Н. Стефанович на катафальку в церкві
коштує .... 75 центів.

Хто хотів би мати на памятку сї два образи, зволить ласкаво заслати належитість на адресу:
HANIAK, PHOTOGRAPHER
613 Carson St., SS. Pittsburg, Pa.

Важне повідомлене для Й. П. управителів хорів.

Власне тепер надходить час, в котрім то майже кожда руська парохія, як також і декотрі Братства будуть уладжувати у себе вечерниці з нагоди 50-літних роковин смерти незабутого Кобзаря, Тараса Шевченка. Хто-б хотів збогатити програму вечерниць новими, еще ніколи несьпіваними піснями, най зверне ся до мене, а я вишлю йому відворотною почтою дві нові пісні, а именно:

1) Стих Юрія Федьковича, під заголовком „Сьпівацка добраніч", на скін Тараса Шевченка.

2) Слова Тараса Шевченка з поеми „До мертвих і живих і т. д." від слів: „І сьвітає" до слів „і сила і воля".

Обі ті пісні уложені на мішаний хор, композиція не трудна і легко можна вивчити кождий американський хор.

Хто-б потребував ті пісні, най пише на адресу:

Michael Bilansky
137 W. Chestnut St., Wilkes Barre, Pa.

НА ЗАКІНЧЕНЄ МЯСНИЦЬ

ТОВАРИСТВО „РУСЬКИЙ МОЛОДЕЧИЙ КЛЮБ ПОСТУПОВИЙ" В ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. УЛАДЖУЄ ПОПУЛЯРНЕ ПРЕДСТАВЛЕНЄ

СВАТАННЯ НА ГОНЧАРІВЦІ

НАРОДНА ОПЕРЕТА В 3-х ДІЯХ, ГР. КВІТКИ-ОСНОВЯНЕНКА,

В ВІВТОРОК, ДНЯ 21. ЛЮТОГО 1911 р.

В „ARLINGTON HALL" (ДАВНІЙШЕ PHOENIX HALL) НА 706 GRAND STREET, (МЕЖИ SUMMIT & IVY PLACE) JERSEY CITY, N. J.

В ПРЕДСТАВЛЕНЮ БРАТИ-МУТЬ УЧАСТЬ СЛІДУЮЧІ ОСОБИ:

Прокіп Шкурат, - - - - - - - - - п. Михайло Микитишин,
Одарка, його жінка - - - - - - - п-ні Анна Лабовська,
Улина, їх дочка - - - - - - - - - п-а Марія Присташівна,
Олексій, любовник Улияни - - - - п. Павло Гаврилів,
П. Кандзюба, заможн. обиватель - - п. Василь Костецький,
Стецько, його син - - - - - - - - п. Андрей Шостак,
Осип Скорик, салдат - - - - - - - п. Стефан Крицький,
Тимош, обиватель - - - - - - - - п. Дмитро Соколовський,
Дівчата - - - - - - - - { п-а Анастазія Ющаківна,
п-а Анна Підлипчаківна.

Річ діє ся на Україні коло міста Харкова.

РЕЖІСЕР: п. Т. Яворський. — ОРХЕСТРА п. П. Г. Смолинського.

ПОЧАТОК ПРЕДСТАВЛЕНЯ ТОЧНО О ГОДИНІ 8-ій ВЕЧЕРОМ.

ПО ПРЕДСТАВЛЕНЮ БАЛЬ.

Всіх щирих і прихильних Родимців просить ся на той вечер о як найчисленнійшу участь, тим більше, що другого дня є американське сьвято „WASHINGTON BIRTH DAY". Богато людий не будуть в той день робити, а через те будуть мати змогу забавити ся до раня, тож гріхом було би не користати з такої догідної хвилї. — Білети на представлене і Баль вже суть в розпродажи і можна їх набути у кождого Товариша Клюбу, або у секретарів: п. А. Онисика, 68 Morris Str. і у п. Ст. Костіва, 45 Greene St., Jersey City, N. J.

УВАГА: Гості, прибувші з Ню-Йорської сторони, нехай зараз беруть коло Пенсильванійського діпа стріт-кару „GREENVILLE" або „PLANKROAD", котрі привезуть їх аж під саму галю. Інформацій можна зажадати від кондуктора, а він покаже, де є „Arlington Hall" 706 Grand Street.

КОМІТЕТ.

Тирольський плащ.

(Образки з житя руських бурші́в.)

VI.

Я ще доси, вибачте, не познакомив вас з буршом Лисою Палкою, одною з видатнійших осіб буршівського роду.

Коли би хто перед роком зайшов був до каварні Корба, безперечно впала би йому в око стара твар, поросла довгою негарною бородою і голова лиса, як коліно. Властителем сеї замітної бороди і голови був бурш Лиса Палка. Як бачите, не дотепи буршівські, але сама природа насьміялась з нашого бурша і дала йому таке імя.

Наш бурш Лиса Палка був з заводу довголітним студентом медицини. В його очах виросло ціле поколінє докторів медицини, але бурш Лиса Палка не з таких, щоби спішив ся і віддавав ся студіям — бож часто мовляв він в своїй скромности: „Сьвіт на тім нічого не стратить, як я ще з десять літ побуду на медицині."

З його політичних метаморфоз важні три періоди. В Кракові був він з переконань Поляком, а в Відни — перший рік ісповідував теорії соціяльної демократії, а в другім задля користий матеріяльних постриг ся в москвофіли.

Та може ще не знаєте, що то за інституція молодіжи віденських москвофілів — отже я її схарактеризую. Коли який з галицьких „младенцовъ" прийде до Відня, то вписуєть ся в члени відомого москвофільського „общества." „Общество" дістає рік річно з російської амбасади 600 рублів на удержанє льокалю*) і на премії за недорічні відчити на „літературном язикє" а крім того на порученє общества виплачує амбасада віднійшим членам грубі стипендії. „Младенец" зразу не уміє говорити на „літературном язикє" тож ціла мудрість його полягає на тім, що за кождим третим словом говорить „да", „как" і „что"; опісля з підмогою старших товаришів зачинає „глагольствувати" язичієм „Ґалїчаніна" і так маємо новий „літературний язик", котрого би певно покійний Ломоносов, Карамзін або Пушкін не зрозуміли. А треба знати, що не лише сьвітська але і духовна віденська молодіж ґімнастикує свій язик в тім карколомнім язичію і так виховують ся стовпи „исторической Руси." От недавно одружив ся один з питомців москвофілів і почав називати свою жінку Марію „Машою", „сокровищем неоціненим" так, що одна Полька, що була на весілю і мимоволї прислухувалась його пещеню, сказала: „Słowo daję, co to za gbur, żonie mówi wciąż o kamaszach i nazywa ją „moje ty krowyszcze". — І наш бурш Лиса Палка в надії на „пособія" покинув свої соціяльно-демократично-радикальні теорії і постриг ся в орден москвофілів, наломлюючи свій язик на їх „паламарщину." А лиса Палка мав ще одну прикмету, іменно ту, що цілими годинами умів проповідувати свої ідеї, наговоривши при тім таку спору купу нїсенїтниць, що бурші на всяких кнайпах для піддержаня гумору заставляли його, держати бесіду.

Що до посїданя власности, придержував ся бурш Лиса Палка теорії комунізму вже хотьби тілько для того, що в часї ісповідуваня теорій соціяльно-демократичних, він не мав нічого, а його товариші мали на стілько, що він з ними ще їх достатком міг подїлитись.

— Чому ти, Лиса Палко, не справиш коли кнайпи? — кепкували і договорювались бурші, коли Лиса Палка не то, що ділив ся грішми медика Директора, але й жив за дурно в його хатї.

— Пождіть, пождіть, я вам справлю кнайпу — відповів Лиса Палка — та таку, що на рачках будете лїзти до хати...

— Диви, диви! — кепкували бурші, — але чимало здивувались, коли в кілька день пізнійше запросив Лиса Палка всїх буршів і виложив на стіл 12 злр., призначених на кнайпу.

Згаданий вгорі Директор була се дуже добра людина; до роду буршів він не належав, а звали його іменем „директор" тому, що свого часу був він управителем хору народного театру. Однак, жиючи з буршами і марнуючи час, покидав він часто на кілька місяців Відень і переносив ся до Інсбрука, щоби там забратись до роботи і складати риґороза. Саме тоді вернув він по риґорозум до Відня та привіз з собою гарний тирольський плащ, про котрий я саме тепер хочу розказати.

Заповіджена Лисою Палкою кнайпа, згромадила поважне число знакомих нам буршів. Головою кнайпи вибрано Лису Палку і він повитав сердечно всїх товаришів-буршів, і випив за здоровлє бурша Клінїкера, котрий нині „зашпарував обід."

Оклики: славно! і „многая літа" рознесли ся по комнаті.

— „Зашпарувати обід" значило спати до полудня, коли вже не стало гроший і замість обіду поживитись кавою, а при „кнайпі" пили звичайно бурші перший тоаст в честь такого товариша, що „зашпарував обід."

— Звідки ти, Лиса Палко, взяв гроші? — спитав один з буршів.

— Що питаєш, пий і їдж, коли плачу! а не будь занадто цікавий.

Кнайпа продовжалась серед гомону буршівських пісень, ударів шклянками, а по довгій хвили прийшов на стіл „Doppelliter" пива, на знак, що кнайпа почала ся на добре.

— Нехай Лиса Палка говорить соціяльно-демократичну бесіду! — промовив Насікомий, побачивши, що Лиса Палка вже в похмілю.

Лиса Палка вже брав ся до бесіди, коли один з буршів кликнув: „Дайте йому спокій, він вже і так ледви язиком меле, от лучше справмо йому „послїдноє цїлованіє."

— Славно! славно! — кричали підпиті бурші, а один з них насипав на лису голову — власність Лисої Палки, соли і поцїлував в лисину. За ним пішли другі члени кнайпи і серед сумної пісні „вічная памить" відбувалось „послїдноє цїлованіє."

Лиса Палка усьміхав ся та белкотав про соціяльно-демократичні реформи, які нашептували йому „доппельлітри."

Кнайпа скінчилась. Дванайцять злр. ледви стало на оплату всїх напитків, які потонули в жолудкових резервоарах наших буршів. Лису Палку віднесли бурші до хати Директора, де він небавом заснув сном блаженних.

* * *

Другого дня коло полудня будив Директор Лису Палку, але той крізь сон шептав: „Най жиє соціяльна демократія!"

— Чуєш, Лиса Палко, чись здурів з твоєю соціяльною демократією? — кликав Директор. — Лучше скажи менї, десь подїв мій тирольський плащ...

— Що? що?.. тирольський плащ...— питав непритомний Лиса Палка — а за що-ж, брате, була вчера кнайпа — додав прочумуючись.

— Та що-ж ти зробив, чись здурів? — спитав Директор, — чи ще мало тобі даю?

— Та я Witz-а пустив — відповів Лиса Палка.

— Іґі з такими Witz-ами! — сказав Директор і затріснувши за собою двері, лишив на пів непритомного бурша на своїй постелї.

Лаврін.

*) Давнїйшими часами заїхав був якось у Відень один заможний Москаль, а побачивши, що приміщеє „общества" доволї бідне, закупив гарні меблї для него; та не довго втїшалось „общество" сими меблями, позаяк один з видатнїйших „столбов" небіжки „Ґалицкой Руси", сидів через вакацийний час у Відни, а не міг богато заробити яко кореспондент Extra[illegible] Tuerkischen Kriegsschauplatz, допоміг [illegible] прожиту, що продав меблї „общества", [illegible]ідчиком, коли всї вищі члени роз'їхались.

Ластівка і малі птички.

Одна ластівка звиділа немало сьвіта. Богато треба би писати, де вона не бувала. Пізнала вона так далекі сторони, за які ви може й ніколи не чули. А буваючи у сьвіті, вона богато навчила ся і великого досьвіду набрала ся. Чому? Бо вона всьому уважно приглядала ся і всьо собі затямила. Одним словом, се була розумна ластівка. Вона навіть уміла морякам наперед сказати, коли буде буря, а коли погода.

Коли-ж одної весни прилетїла до нас, то побачила, що мужики сїють коноплї. Вона понюхала сїмя, покрутила мудрою головкою і сказала до птичок:

— Се не добром пахне для вас, мої любі товаришки! Чи ви знаєте, що з сього насїня для вас виросте? — Неволя!— Жаль менї вас дуже... Погляньте на отсю руку, що ось розсипає сїмя по поли! Кажу вам, біднятка, що з того сїмени виростуть ростини, а з їх волокон тота сама рука поробить сїльця і всїх виловить. Тай не на те, щоби вас поїсти, бо яка з вас, дрібноти, їда для такого великана? Але на те, щоби вас позамикати у клїтки, у неволю, доки в нїй не погинете з туги за волею і з недостачі руху.

— Чи ви се розумієте? — говорила ластівка дальше. Отже послухайте моєї ради: вибирайте всьо тото насїнє до одного! І коли вам воно в смак, зїджте його! Бо кажу вам, що инакше воно колись вас зїсть...

Птички слухали сеї бесїди сперш з цїкавостію, а відтак зачали позїхати. Вони не любили довгої науки. Байки були би раднїйше слухали. Инші поглядали одні на других, підсьміхаючи ся та кепкуючи з щирої поради. А вкінци порозлїтали ся на всї сторони, посьпівуючи собі безжурно.

Минуло кілька недїль. Ниви покрили ся вже зеленими ростинами. Тодї ластівка взяла ся знов перестерігати легкодушні птички.

— Нерозумні пустійки! Отямте ся! Дивіть ся, що з того насїня виросло! Повиривайте отсї билинки своїми дзюбками, доки не буде за пізно! Се росте загибіль для вас!

— Аґій на тебе, зловіща цокотухо!— заверещали птички. — Чи-ж ми годні повиривати отсї бадиля бодай з одного лану? Таже на се треба тисячів а тисячів дзюбів! Тай ще яких! Се не наша робота... І знов порозлїгали ся.

Надійшло лїто. Коноплї дозріли. Ластівка кинулась до своїх легкодухів ще раз з порадою: — Дивіть ся, що ви нарobили! — закликала вона до них з жалем. — На бадилах зерно вже доспіло, а коли люди ростини з поля зберуть, тодї горе вам! Вони понаставляють на стернях всїлякі сїльця і самоловки, а ви навіть не спостережете ся, як в них опините ся. Втїкайте з тих сторін, поки час! Летїть за гори, за моря, як се чинять бузьки, журавлї, дикі гуси, качки і инші. Та як вам, маленьким, перелетїти через високі гори, широкі моря, піскові пустині? Отже моя послїдна рада для вас така: Поховайте ся в щелини, закамарки, закутки, щоби вас там нїхто не побачив і не знайшов.

Але птичкам навкучило ся слухати сих рад.

— Се пусте! Се нїсенїтниці! Хто би то слухав таких дуриниць та пострахів?! — закричали хором...

І що з ними стало ся? Стало ся так, як предсказала ластівка. Майже всї попали ся в сїльця а відтак у клїтки. Ой плакали тодї та нарікали на свою легкодушність! Була воля, тай минула ся... Товкли тодї головками, біднятка, о дротяні стїни, щоби вирвати ся на свободу, на простір, на воздух, та ба! Не їх сила розбити кріпку вязницю... І сидїли нещасні птички в тяжкій неволи, доки в нїй не погинули... А чому? Ну, се ви вже самі відгадаєте.

Віче щурів.

Тамта байка була сумна, правда? Тепер перечитайте веселійшу за віче щурів. А може ви не знаєте, що то є „віче"? — Віче, се є многолюдна нарада. Як богато людий зійде ся на нараду, то її називають вічем. Отже на таке віче зібрали ся і щурі. А длячого зібрали ся, послухайте:

Один кіт, іменем Мурлика, страшенно нищив щурів. Грозила їм цїлковита заглада. Вони стерегли ся його, мов огню. Та помимо сього не було дня, щоби Мурлика не задусив бодай одного з них. Вони називали його гайдамакою, опришком, чортом. Вони проклинали його з цїлої душі, але то всьо нїчого не помагало.

Одного дня запримітили щурі, що їх заклятий ворог вибрав ся в иншу сторону на розбій. Отже скористали із сеї нагоди і зібрали ся в безпечнім місци на віче. Сейчас вибрали старого, поважного Костогриза головою віча і зачали нараду над своїм лихом.

— Братя! — сказав голова до зібраної громади. — Ви бачите самі, що нам грозить загибіль від лютого Мурлики. Радьмо длятого, що діяти. Ви прецінь також бували в сьвітї. Є між вами такі, що на кораблях і моря перепливали і Америку видали. Отже радьте, що нам чинити, щоби дальшому розбоєви Мурлики положити конець.

На сю промову виступив Сироїд і просив о голос. А коли голова удїлив йому голосу, він говорив так:

Любі товариші і братя! Вся наша біда походить звідси, що ми не можемо знати, коли і звідки наш ворог на нас нападе. Бо ми як біжимо, то під нами аж земля дуднить. А він, котюга, ходить так тихонько, закрадає ся так неспостережено, що ми і не счуємо ся, коли опинимо ся в його лабах. Отже моя рада така: Привяжім йому на шию дзвінок! Бо зважте лише! Коли він буде до нас зближати ся, то дзвінок нас остереже. А ми тодї шусть в діру і будемо безпечні. Нехай Мурлика і чорта зїсть, а таки нам нїчого в дїрі не вдїє. Длятого я ставлю внесенє: привязати Мурлицї дзвінок на шиї — чим скорше, тим лїпше.

— Славно! — запищали щурі і плескали в долоні з великої втїхи. Деякі обнимали і цїлували мудрого Сироїда за його дотепну раду. А инші аж розплакали ся зі зворушеня, що ось скінчить ся їх тревога о житє.

Коли-ж відтак настала тишина, промовив голова:

— Ся рада справдї хосенна і спасенна. Але хто з вас, братя, возьме на себе обовязок привязати Мурлицї дзвінок?

— Я думаю, що як хто порадив, так повинен і зробити, — обізвав ся щур Пшеничний.

— Ба, я би від сего не відмагав ся, — відповів Сироїд, — але самі бачите: я вже старий, тай ще на ногу храмаю. До такого дїла треба молодшого і жвавійшого, нїж я.

— Ану, молодці! зголошуйте ся! — кликав голова віча.

Та надармо кликав і заохочував до сьвятого дїла. Кождий відмагав ся і викручував ся, як міг, від сего обовязку. Деякі навіть впрост заявили, що вони не дурні наражувати себе на видючу смерть.

Вкінци порозбігали ся всї, а на вічу лишив ся сам голова і сказав до себе: „Не штука вигадати мудру раду, але її виконати — отсе штука!"

ГЕЙ ПОРА

Гей пора нам засьпівати:
„Ще не вмерла наша Мати!"
Рідна Матір-Україна,
Що голубить свого сина
До серця. . .

Гей пора нам, добрі люди,
Наставляти сьміло груди
До борби за рідну Неньку
Й руську мову нам миленьку,
Сьвятую.

Гей пора нам всїм вже взятись
До науки. Не боятись
Нї вшехпольської собаки,
Нї кнута царських лайдаків
Крівавих.

Гей пора! Берімсь за дїло:
Станьмо в ряди усї сьміло,
Згідно, спільно, а завзято
Та й розібєм на прах ката
Русинів.

Гей пора! Ще раз взиваю;
Для добра свого краю
„Не пора" враз засьпіваймо,
Та і рук не закладаймо —
Гей пора!...

В. А. С—кий.

Книжки

які можна дістати в друкарні „Свободи“:

	цнт.
Америка	15
Борба кляс і чому робітники орґанізують ся	15
Весела книжочка з обр.	35
В Старім і Новім краю	25
Дещо про зьвірята	30
Еміґрант	15
Жовнір	10
Журавлї	10
Житє, зарібки, орґанізації і т. и. в Спол. Державах	15
Зуб за зуб	10
Коротка Історія Руси	10
Капітал і праця	15
Казка про Жидів	15
Книжка рахункова	50
Марія	10
Многострадальний народ	20
Навернений грішник	20
Народний рух австро-угорських Русинів	15
Новий Завіт	2.00
О підземних скарбах	25
Оповіданя	10
Про нутро землї	25
Покуса	10
Про кінець сьвіта	15
Псалтир	1.00
Розмова Поляка з Русином	10
Релїґійні віруваня	20
Слово ч. 5.	15
Слово ч. 6.	15
Страшна пімста	20
Смерть	10
Степові люде	15
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітнича драма	15
Сопник	30
Товариска ворожка	15
Хто з чого жиє	15
Які то є люди на землї. з 20 образками	50
Як мужик ходив до царя правди шукати	15

Пишіть на адресу:
Swoboda,
184 Hudson St., New York.

ЦЇНИ І ПРАВИЛА ОГОЛОШЕНЬ В „СВОБОДІ“.

1) ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСОВІ, які йдуть довший час (від 3 місяців до року) платять ся після спеціяльної тарифи, яку интересовані дістануть на жадане листовно.

1-о, 2-о або 3-и разові ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСІВ по 3 цнт. від слова за кождий раз.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ, як: мітинґи брацтв і товариств належачих до Р. Н. Союза поміщає ся безплатно один раз в рубриці „Рух в Відділах Р. Н. Союза“.

ОГОЛОШЕНЯ ТЕАТРАЛЬНИХ ПРЕДСТАВЛЕНЬ І БАЛЇВ по 2 центи від слова для брацтв і товариств належачих до Р. Н. Союза, а для товариств неналежачих до Р. Н. Союза по 4 центів від слова.

ПОШУКУВАНЄ ОСІБ І РОБОТИ по 2 центи від слова за найменше 10 слів.

КОНКУРСИ ПАРОХІЙ і иньші по 3 центи від слова.

ПРОПОЗИЦІЇ ЖЕНИТЬБИ по 10 центів від слова за найменше 10 слів.

Одкоразове оголошене адреси 25 центів.

2) Належитість за всяке оголошене мусить бути прислана з гори та в цїлости. В противнім разі оголошене безусловно не поміщає ся. Належитість за дрібні оголошеня можна присилати також почтовими марками.

3) Кожде оголошене мусить бути в редакції на тиждень перед датою виходу того числа часописи, в якім воно має бути поміщене. Оголошень телефоном не приймає ся.

4) За зміст оголошень або за відвічальність оголошуючих ся в часописи фірм редакція не приймає нїякої відвічальности.

5) Кого-б скривджено, або з ким зле обходжено-б ся в тій фірмі, яка оголошує ся в нашій часописи, нехай про се сейчас повідомить редакцію, а коли подасть достаточні докази ошуства, викине ся оголошене несовісної фірми; кромі сего редакція доложить всїх старань, щоб ошуста потягнути до відвічальности.

6) Редакція має право відкинути або перервати яке небудь оголошене, не подаючи причин.

7) Редакція має право жадати від фірм або незнаних осіб, щоб прислали докази, що ведуть свій бизнес чесно і дїйсно зможуть додержати того, що обіцюють в оголошеню.

8) В оголошеню мусить бути тільки правда. Редакція має право відкинути всяке підозріле оголошене.

9) Оголошеня мусять бути писані пером, виразно і на одній стороні паперу.

10) За дрібні оголошеня редакція не висилає нїяких поквітовань.

Одинока взірцево уряджена

ДРУКАРНЯ „СВОБОДИ“

затруднює добре вишколений друкарський персонаь, посїдає найновійші машини, як тоже ріжнородні гарні черенки і прикраси.

Виконує

всякі друкарські роботи

точно, гарно і по низьких цїнах.

Впов. Родинцї, як тоже Відділи і члени Р. Н. Союза повинні з всякими друкарськими роботами удавати ся лише до своєї друкарні „Свободи.“ — Адрес:

184 Hudson Street, New York, N. Y.